

C. Laulud igapäevasest tööst ja olustikust

76. RIIA RIKKUMINE.

Halliste.

1-2. Näi-u-kei-se, noore-kei-se, kos te lää-te vastu öö-da.

*

Neiukese, noorukese,
koes me lääme vastu ööda,
pilgume vastu pimedad,
astume vastu aguda,
5 salgume vastu saduda?

Mis meil vastu või tulesse?
Tulli suur Sulevipoeaga,
Sulevi- või Olevipoega,
kuldine kuningapoega,
10 ilus ilma päevapoega.

«Neiukese, noorukese,
koes lääde vastu ööda,
pilgude vastu pimedad,
astude vastu aguda,
15 salgude vastu saduda?
Öö pika ja pimeda,
taevas laia, maa lageda.»

«Oh sa suur Sulevipoeaga,
Sulevi- ja Olevipoega,
20 kuldine kuningapoega,
ilus ilma päevapoega,
mi lääme Riiga rikkumaie,
Tallinnad taandemaie,
Põltsamad põletemaie,
25 Võnnu linna võttemaie.»

«Neiukese, noorekese,
mikaks te rikud Riia linna,

taandede Tal'na linna,
 mikaks Põltsama põletade?»
 30 «Süli rikum, jalu tapam,
 jalu tapam Tal'na linna,
 põlvi Põltsama põletam.»

Laulnud Mari Kallas, 73 a. vana, Rannu kihelkonnas, Valguta vallas 1910. a. Laul pärit sünnikohast Halliste kihelkonnast. Viisi kirjutanud P. Tatz (EÜS VII 2720 (44)). Sõnad kirja pannud K. Leppik Halliste kihelkonnas, Kaarli vallas 1888. a. (H II 25, 945/6 (5)).

77. HIE NOORMEES.

Karksi.

1. Läh-me i-lul, nei-u noo-ri, jaa-ni-ka.

*

Lähme ilust lide kaudu,
 salami Salatsi kaudu,
 kui ei kuule lide koera,
 augu ei lide alli rakka,
 5 murra ei lide musta koera,
 ega näe lide näiu,
 näe ei lide ella velle.

Saime lide kotteelle —
 juba kuulsive lide koera,
 10 juba auksive lide alli,
 juba näive lide näiu,
 näive lide ella velle.

Õigas ta üle väradi,
 kutse kulla kammeresta:
 15 «Näiukese, noorekese,
 tulge sisse öösesse,
 öösesse, söömajasse!
 Õlut saa ilma innata,
 viina ilma veeringide,
 20 mõdu ilma mõõtemede.

Näiukese, noorekese,
 minge jälle ommukulle —
 ommukult udsu madale,
 ommukult kaste kasine!
 25 Ära teil niisus niidisuka,
 ära kastad kaanipõlle,
 ära otsa ummiskenga.»

Näiu vastu vaidelie:
 «Veli ella, vellekene,
 30 läpe ei tulla lämmeesse,
 ööseesse, söömajase.
 Me lääm ruttu, me lääm pakki,
 me lääm ruttu Ruhja teeda,
 me lääm pakki Paideesse,
 35 ruturaamatu peona,
 pakipaperi kähena.»

Laulnud Ann Lott, 64 a. vana, Karksi kihelkonnas, Karksi vallas 1908. a. Viisi kirjutanud A. Martin (EÜS V 234 (65)). Sõnad kirja pannud L. Kase Halliste või Karksi kihelkonnast 1868.—1878. a. (H, Kase 15a (39)).

78. OHJADE PÄÄSTMINE.

Helme.

1-2. Alt melääme, päält melääme, alt melääme Arju-maa-le.

Alt me lääme, päält me lääme,
 alt me lääme Arju linna,
 päält me lääme Pärnu linna.

Mis meil kinni puudunessa
 5 või meil kinni jääbunessa?
 Ohja put'tev uibunesse,
 val'la või sinesalusse,
 päitse pärnöpõosaesse.

Saa ei ütest ürgäjätä,
 10 mõnest paarist mõistajata,
 kes läab päitsit päästämaie,
 val'id valla võttemaie,

Tõusi esi tõllastegi,
 asti väl'la üle aia,
 15 saadi saapa ma murule,
 kuldakengä ma kulule,
 kardakengä kasteele.

Mis sai päitsit päästäimestä,
 ohje või arutemesta,
 20 val'id valla võttamesta?

Lõusi kulditse ubine,
 tõise õbeõunakese.
 Pitsidi õuna peosse,
 kääni õuna käisseele,

25 viisi õuna õidsimaale —
selleg peti peiu noore,
augulti ma arme kaasa.

Laulnud Ann Taul, 65 a. vana, Helme kihelkonnas, Riidaja vallas
1908. a. Üles kirjutanud A. Martin ja P. Tatz (EÜS V 224 (3) ja 309 (8)).

79. OHJADE PÄÄSTMINE.

Rõngu.

Alt ma sõi-di A-lu-lin-na, päält ma Keisri ki-ri-ku.

*

Lätsi ma läbi kolme mõtsa:
üits olli pikka pirrumõtsa,
tõine paras palgimõtsa,
kolmas laga lavvamõtsa.
5 Sääl olli sihen vihnapiida,
vihnapiida, vähnapiida —
vihnapiida kiski mu ihuda,
vähnapiida vääni mu paleta.
10 Ohja mul putte uibeessa,
paitse pähnapiida vōsusse,
looga putte lodjapuuusse.
Kutse kuuda, palsi päeva,
kutse ma kuu sulasta,
palsi ma päiva poisikesta
15 päitsit valla pāstamaie
ohju vai arutama.
Kuule es kuu sulane,
painu es päiva poisikene.
Tōuse esi tōllastagi,
20 tōuse tōlla pōhjastagi,
sinetekide sihesta,
vahapadja vaieelta
päitsit valla pāstama,
ohju vai arutama.
25 Vihnap kiski mu ihuda,
vähnapiida vääni mu paleta.
Kudas lää verine vellile,
urmine onupojale?»

Viisi kirjutanud P. Kurg Rõngu kihelkonnast, Aakre vallast, Pühaste külast 1909. a. (EUS VII 64 (5)). Sõnad kirja pannud P. C. Undritz Leena Undritzalt, 70 a. vana, Rõngu kihelkonnas, Soontaga vallas 1896. a. Laul õpitud sünnikohas Tarvastu kihelkonnas, Suislepi vallas (H II 59, 762/3 (11)).

80. HEINAST HOBU.

Kuusalu.

A.

Püü-sin men - nä Pür-je - es - se ,

püü - sin men - nä Pür-je - es - se.

Viisi 3b lauldi kahte moodi, kusjuures alumise rea viisis noodid sulgudes ka tihti välja jäeti. Kuid enamasti lauldi täiel kujul.

B.

Püü - sin men - nä Pür-je - es - se ,

püü - sin men - nä Pür-je - es - se.

Püüsin mennä Pürjeesse
ja tahtsin mennä Tarmaasse,
tahtsin Tarma mõisaasse.
Küsisin isalt huosta,
5 küsisin emalt huosta,
vennalt vaskivaljaaida.
Ei annud isa huosta,
ei annud ema huosta,
vend ei vaskivaljaaida.
10 Ma tegin olist hobuse,
heinasaadusta sadula,
suu panin sulavõista,
kastekõrrest kapjukesed.
Säält siis lään läbi Lääne linna,
15 läbi neidista tanuva,

läbi uute uulitsate,
 Helkis helmine hobune,
 paukus paasine tanuva,
 läükus luoka kuldakünsi.

20 Neidu varjulta vaatis,
 alt värava, päält värava,
 alt värava laatsakelle,
 päält värava päätsakelle:
 «Oleks see meesi minulla,
 25 oleks see kaasa kanalla,
 ke lääb läbi külaje —
 sel on lukud looga piala,
 kuldnuppud kübara piala,
 hobepilt on piitsa piala!»

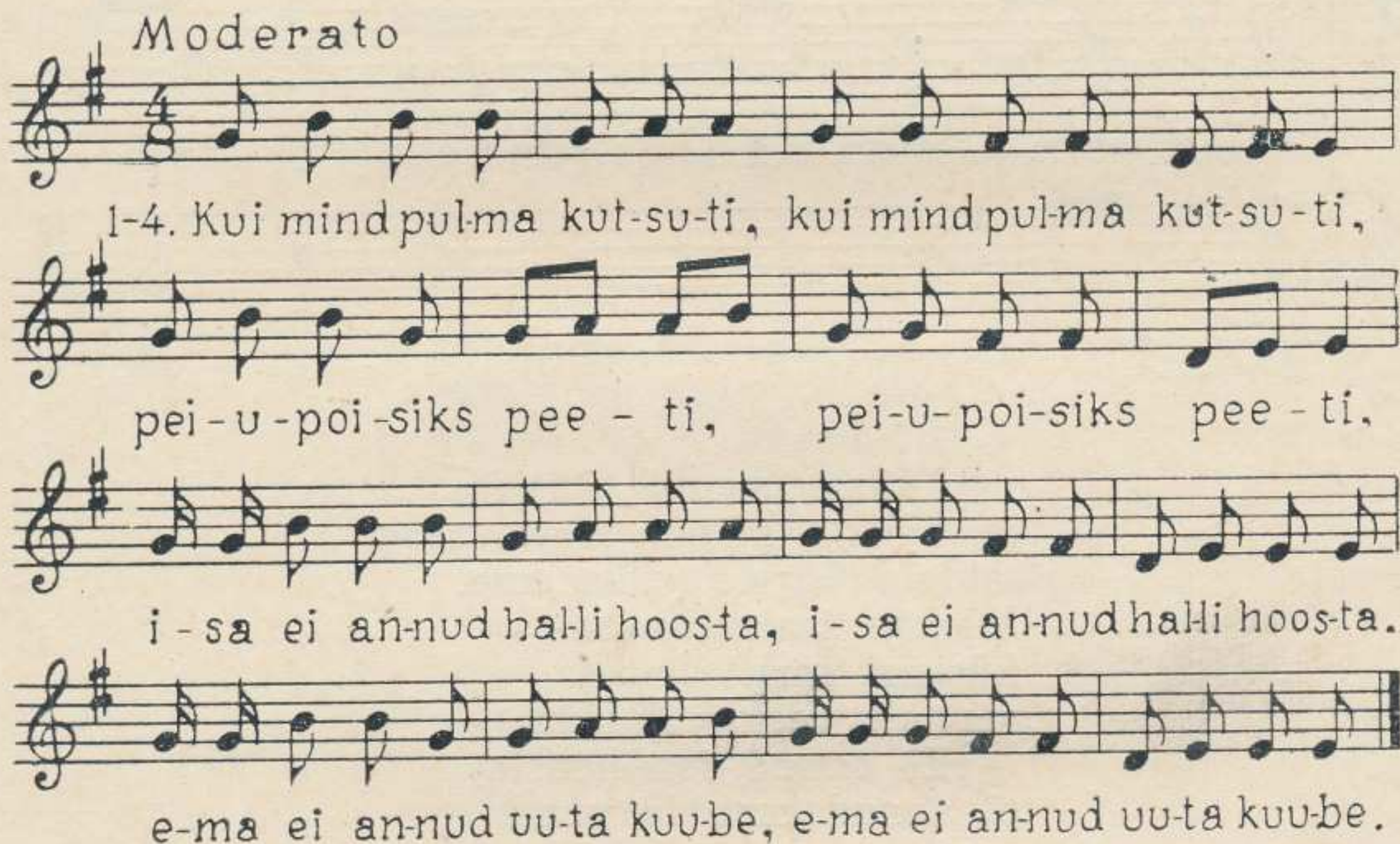
Poiste kiigelaul.

Laulnud Maria Esken, s. 1849. a., Jamburi maakonnas, Knjaževi vallas, Simititsa asunduses 1905. a. Laul pärit lauliku sünnikohast Kuusalu kihelkonnast, Kolga vallast, Kiiu-Aabla külast. Ules kirjutanud P. Penna ja K. Luud (EUS II 722 (3b) ja 497/8 (4)). Vt. ka Vana Kannel III, lk. 84/5, nr. 65.

81. HEINAST HOBU.

Ridala.

Moderato

1-4. Kui mind pulma kut-su-ti, kui mind pulma kut-su-ti,
 pei-u-poi-siks pee - ti, pei-u-poi-siks pee - ti,
 i - sa ei annud halli hoosta, i - sa ei annud halli hoosta.
 e-ma ei annud uu-ta kuube, e-ma ei annud uu-ta kuube.

Kui mind pulma kutsuti,
 peiupoisiks peeti,
 isa ei annud halli hoosta,
 ema ei annud uuta kuube,
 5 vend ei vaskival'lusid
 õde hõbesõrmusid.

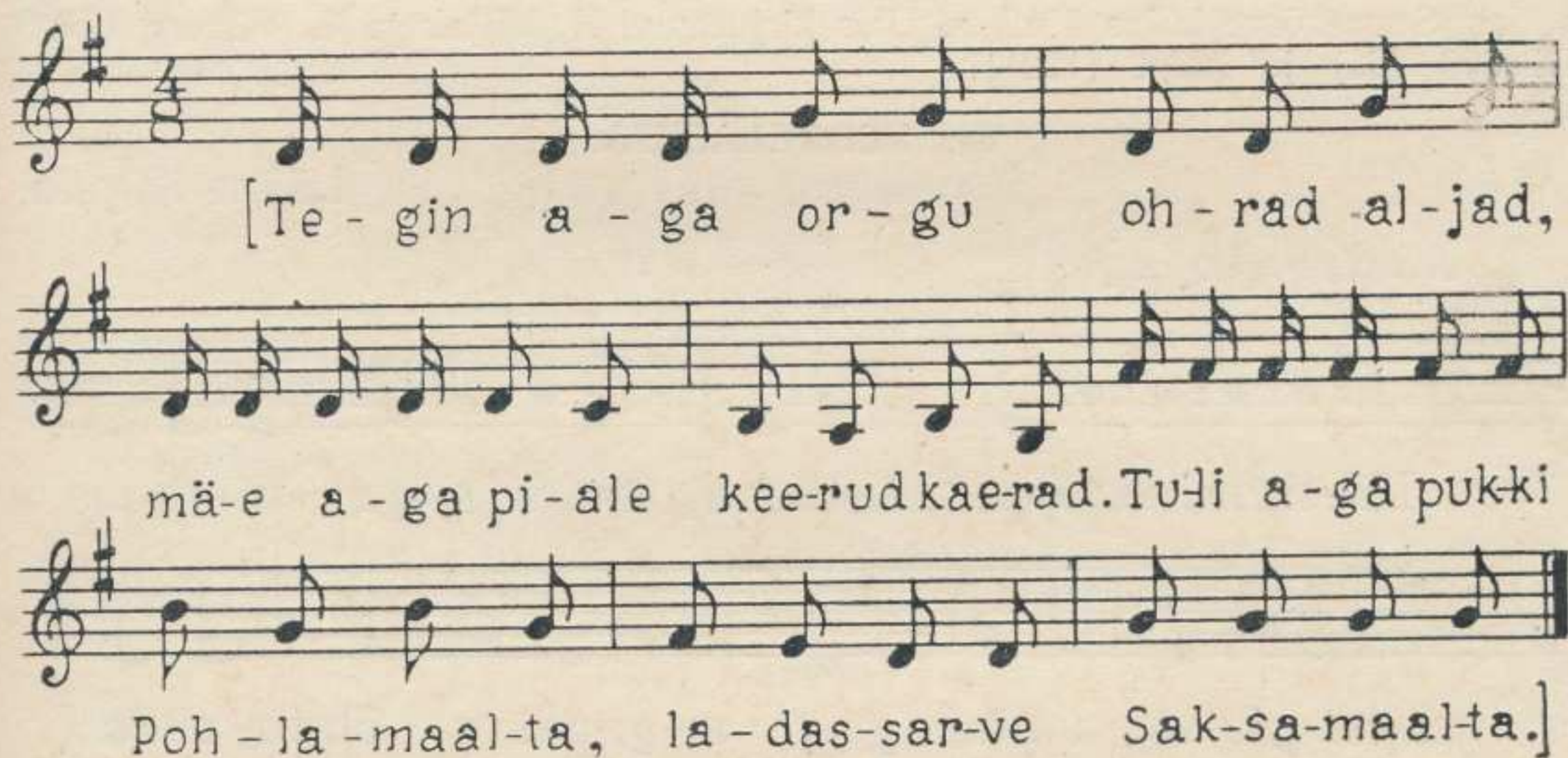
Läksin alla heinamaale,
 tegin heinast hobukse,
 kasteheinast kabjad alla,
 10 raud- aga -heinast rauad alla,
 naadilehest naelad sisse.

Sõida, see hobu, sinna maale,
 kus need hiirid heina teevad,
 nirgid heina niidavad,
 15 loogaküined loogu võtavad,
 saaniaesed saeda vidavad!
 Ega neid söönud härra hallid,
 ega neid söönud kroonu kõrvid —
 neid sõid vanad tiutõlbid,
 20 vanad väsind hobuksed.

Laulnud Poliine Korjus, 20 a. vana, Ridala kihelkonnas, Uuemõisa vallas 1911. a. Üles kirjutanud C. Kreek ja J. Muda (EÜS VIII 437 (30) ja 392/3 (101)).

82. PÕDRATAPJA.

Kuusalu.

[Te - gin a - ga or - gu oh - rad al - jad,
 mä - e a - ga pi - ale keerud kaerad. Tuli a - ga pukki
 Poh - la - maal - ta, la - das - sar - ve Sak - sa - maal - ta.]

Tegin aga orgu ohrad aljad,
 mäe aga piale keerud kaerad.
 Tuli aga pukki Pohlamaalta,
 ladassarve Saksamaalta,
 5 sõi minu orust ohrad aljad,
 mäe aga pialta keerud kaerad.
 Mina kelmi poisikene
 võtsin puki sarvust kinni,
 lõin aga puki vasta maada,
 10 vasta maada, vasta aeda,

vasta tueteibaaida.

Sain siis sarved omaelle,
viisin Viru sepa kätte.

«Viru sepp, mu vennikene,
15 Arju sepp, mu ainus venda,
tee mul sarvest obu'une,
sarve otsast sadul selga,
ma läen sõitma Soome teeda,
Soome suurta silda mööda!»
20 Moa aga müksus minneessa,
taevas kõikus käieessa.

Sõitsin Innu ukse ette.
Innu neiu vaatis uksest:
«Mees läeb läbi meie õue,
25 obu oli all kui ahjurinda,
mees aga pial kui põrgupulli,
kübar pias kui kuldkarikas.
Kui see mees ei võta minda,
saagu obu allitama,
30 mees aga pialta päivitama,
kübar pias tal kolletama!»

Laulnud Liisa Andrei, 42 a. vana, Kuusalu kihelkonnas, Kolga vallas, Suurekõrve külas 1912. a. Ules kirjutanud K. Viljak ja G. Vilberg (EUS IX 809 (25) ja 783/4 (122)).

83. TEDRELASKJA.

Lääne-Nigula.

A. Moderato assai

Läk-sin mi-na väl-ja kõn-di-ma, mu-i-du ae-ga ui-ta-ma

pü-ha-päi-va um-min-gul, ar-gi-päi-va õh-tu-e-la.

B. Moderato assai

Läk-sin mi-na väl-ja kõn-di-ma, mu-i-du ae-ga ui-ta-ma

pü-ha-päi-va um-min-gul, ar-gi-päi-va õh-tu-e-la.

Need kaks viisi (A ja B) on õieti üks laul. Laulja laulis vabalt, nii kuidas mõttesse tuli, segamini ühe rea A-, teise B-viisiga, kuidas aga juhtus.

- Läksin mina välja kõndima,
muidu aega uitama
pühapäiva ummingul,
argipäiva õhtuela,
5 võtsin püssikse püosse,
raske raua kaendela.
Eest mina lasin tedreparve,
takka laia lagleparve,
kõrvast kaks pardikest.
10 Kõik see mets jäi sulgi täis
ja see maa jäi verda täis.
Siis tuli linnast pal'lu saksu:
eest aga linnast ead saksad,
takka linnast targad saksad.
15 Kõik tulid multa küsitlema:
«Kas on sõda siin sõdinud,
Vene vägi vähkelenud?»
Mina mõistsin, kohe kostsin:
«Ei ole sõda siin sõdinud,
20 Vene vägi vähkelenud.
Ma läksin välla kõndima,
muidu aega uitama,
eest mina lasin tedreparve,
takka laia lagleparve,
25 kõrvast kaks pardikest.
Kõik see mets jäi sulgi täis
ja see maa jäi verda täis.»

Laulnud Villem Pedruk, 77 a. vana, Lääne-Nigula kihelkonnas, Vedruki vallas 1912. a. Üles kirjutanud C. Kreek (EUS IX 389/90 (25) ja 459/60 (81)).

84. IMELIK MAJA.

Viru-Nigula.

MM ♩ = 144

1-4. | I - sa mind üt-les hil-jat-sek-si, e - ma en-ne-

Isa mind ütles hiljatseks,
ema enneaeguseksi,
soovisid soa surema,
kända otsa koolema.

5 Ma hiljane sain elama,
enneaegune asuma,
tegin toa toome peale,
maja marjavarre peale,
tegin toa tomingaise,
10 maja martane marjanpuise,
õue seinad õunapuised,
piidad vahel pihlakaised,
karjaaed kangastesta.

Sõitsid mööda linnasaksad,
15 linnasaksad, Harju härrad,
küsisid: «Kas on Rihula linna
või on Keiseri kiriku?»

Mina kuulsin, vasta kostsin:
«Ei see ole Rihula linna
20 ega Keiseri kiriku,
see on rauda Rakkapilli
ja ka sandi saunakene.»

Laulnud Mai Mäitse, 58 a. vana, Viru-Nigula kihelkonnas,
Pada vallas, Toomika külas 1913. a. Ules kirjutanud K. Viljak ja V. Rosen-
strauch (EÜS X 2409 (11) ja 2450/1 (26)).

a)

li-dut-tii-dut tūr-na-tamme, ma-ha-mi-na-rai-un rau-da-tamme,

tü-vist te-gin tün-de-ri-da, lad-vast lae-va - an-ku-ri-da,

b)

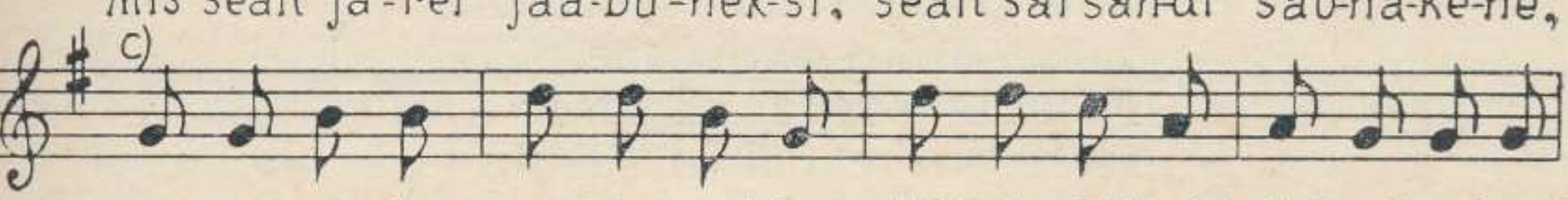

kes-kelt Kei-se - ri ki-ri-ku, ok-sa-dest sai O-le-vi tor-ni.

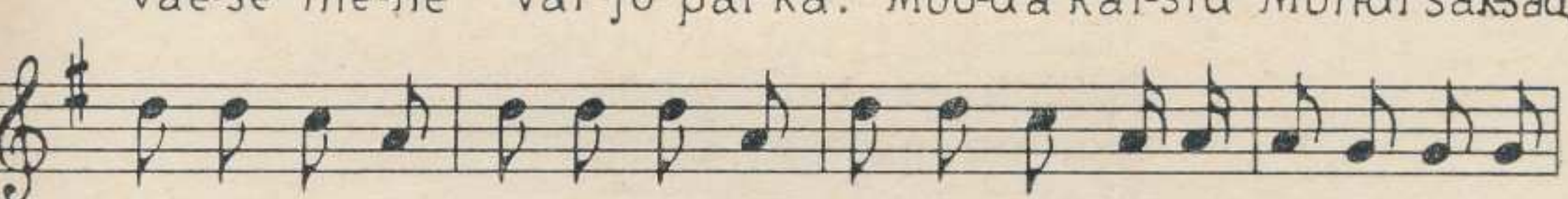

Mis sealt jä-rel jää-bu-nek-si, sealt sai sandi saun-a-ke-ne,

c)

vae-se me-he var-ju-pai-ka. Möö-da käi-sid Müнди saksad,

i - ga ree-de rei-si-sak-sad, i-galt poolt a-ga posti-saksad,

d)

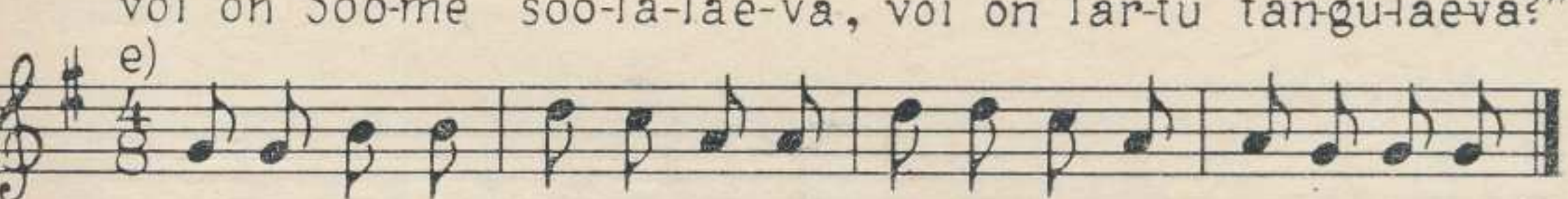

i - mes-tel-les, mõis-ta-tel-les: „Kas on lin-na, või on lippu,

või on Soo-me soo-la-lae-va, või on Tar-tu tangulaeva?"

e)

1) var.

2) var.

2) var.

2) var.

3) var.

Laulis *a*-duuris, pärast kiskus kõrgemale ja jätkas *b*-duuris.

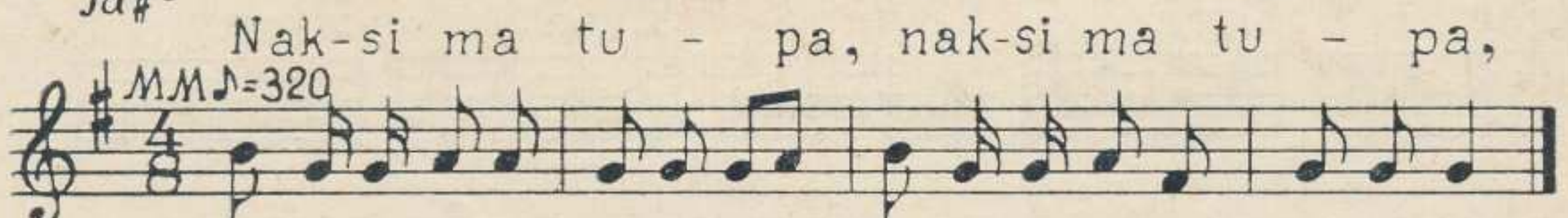
- Iidut-tiidut türnatamme,
 maha mina raiun raudatamme,
 tüvist tegin tünderida,
 ladvast laevaankurida,
 5 keskelt Keiseri kiriku,
 oksadest sai Olevi torni.
 Mis sealt järel jääbuneksi,
 jääbuneksi, viibuneksi,
 sealt sai sandi saunakene,
 10 vaese mehe varjupaika.
 Mööda käisid Mündi saksad,
 iga reede reisisaksad,
 igalt poolt aga postisaksad,
 imestelles, mõistatelles:
 15 «Kas on linna, või on lippu,
 või on Soome soolalaeva,
 või on Tartu tangulaeva,
 või on Riia riidelaeva?»
 Mina aga mõistsin, jälle kostsin:
 20 «See-p on sandi saunakene,
 vaese mehe varjukene.
 Peas te seesta nägema:
 seest on seutud siidilagi,
 pealt on pandud pandelasse,
 25 hõbenöörid nurga peale,
 kuldatoppi laua peale;
 kuu on uksesta eessa,
 päe on peale akenasta,
 vikerkaar on katuksesta,
 30 pilve pikka on reastaasta.»

Laulnud Mart Pill, 75 a. vana, Laiuse kihelkonnas, Laius-Tähkvere
 vallas, Leedi külas 1911. a. Üles kirjutanud K. Viljak ja V. Rosenstrauch (EÜS
 VIII 1151 (7) ja 1166/7 (32)).

86. IMELIK MAJA.

Kanepi.

MM ♩ = 90

 Nak-si ma tu - pa, nak-si ma tu - pa,
 MM ♩ = 320

 nak-si ma tu pa te-ge-mä, nak-si ma tu-pa te-ge-mä.

Naksi ma tupa tegemä,
tua nulkõ nukõrdama.

Sõitsi müüdä mõnda säksa,
küüsiteli, nõvvatõli:

5 «Kospuul Riia, kospuul Valka,
kospuul soolaliinakõnõ?»

«Ei olõ' Riia, ei olõ' Valka,
ei olõ soolaliinakõnõ.

Sii om sandi sannakõnõ,
10 vaesõmehe var'okõnõ —
ei olo' suula sukugi.»

Laulnud Emilie Leiss, 56 a. vana, Kanepi kihelkonnas, Erastvere
vallas 1932. a. Üles kirjutanud H. Tampere (ERA III 7, 65 (47) ja II 56, 45
(2) < ERA, Fon. 365-d).

87. KANDLE TEGEMINE.

Lüganuse.

[1-2. Ei-vad te-ä mei-e nai-sed, mi-da te-gid meie mehed.]

*

Eivad teä meie naised,
mida tegid meie mehed
Viru kuskede vilussa,
Arju tammede tagana.

5 Vened säälla vessetije,
laiva kaanta kaabitije.

Viis õli meesta vestamassa,
kuus õli kumma külle päälla,
seitse vene servä pääl,
10 kaheksa kabude pääl,
kümme kumma külle päälla.

Sai see vene vestetusta,
kaabitust sai laiva kaasi,
tõugeti vene vesile,
15 laiva kaasi lainedeie.

Otsitije sõudajuida,
sõudajuida, jõudajuida,
kahe aeru kandajuida.

Pandi vanad sõudemaie,

20 noored päälta vahtimaie —
vanad sõusid, pääd vabisid,
kõik nee lõvaluud lõdisid.

Pandi noored sõudemaie,
vanad päälta vahtimaie —
25 noored sõusid, noored jõusid,
noored sõusid, aerud nõtkid,
vingid vitsased nidemed,
naurid nahkaõmbelused.

Mida merest toodanesi?
30 Toodi see sileda siiga,
toodi see aleda augi,
lõiguti lõhe punane.

Mida neista tehtanesi,
siia suure seljaluusta,
35 avvi suure ambaasta,
lõhe laia lõvvaluusta?
Säält sai pilli veljajani,
kannel kanakeiseleni.

Ei saand pillida ajama,
40 ei saand viiul veeremaie,
ei saand kannel kaikumaie.
Peksid mehed, peksid naised,
peksid piiad, peksid poisid.

Mul oli üksik ainik venda,
45 seegi piimilla peetu,
seegi võilla võõrudetu,
kanamunil kasvadetu,
sialihal lepidetu,
see võtt peksä peigalalla,
50 lei sõrme nimetumalla.
Siis sai pillida ajama,
siis sai viiul veeremaie,
siis sai kannel kaikumaie.

Ninda üüsi velja pilli
55 kui see nuttas nurme neida
isa eesta menesassa,
menässä mehe kodoje.

Viisi, millega laulik esitas mitmesuguseid jutustavaid laule, üles kirjutanud O. Köster Mai Alasilt, 80 a. vana, L ü g a n u s e kihelkonnas, Erra val-
las 1915. a. (EUS XII 1406 (17)). Sõnad kirja pannud E. Bachmann L ü g a -
n u s e kihelkonnast 1890. a. (H III 1, 729/32 (7)).

A.

do² 1-5. O - li mul rik-kas ris-ti - ei-te,

o - li mul rik-kas ris-ti - taa-ti,

pa-ni sie kul-la am-ba - ak-si.

Ma läk-sin koo-je vaa-ta - mai-e,

kü-sü - sin ven-nalt pel-lu - maa-da.

Kiigetoon.

1) (Laulja võttis vahel viisirea lõpu järgmiselt:)

(Sama laulu laulis Miina Kempmann ka teistsuguse meetrilise skeemi järgi, s. t. mitte kiigelaulupäraselt:)

B.

8-9. Mis tieb pe - re pel-lu - maa-ga,

Oli mul rikkas ristieite,
oli mul rikkas ristitaati,
pani sie kulla ambaaksi.

Ma läksin kooje vaatamaie,
5 küsüsin vennalt pellumaada,
küsüsin talult tappumaada,
nimelta niidumaada.

«Mis tieb pere pellumaaga,
mis tieb talu tappumaaga?»

10 «Siiep ma sineda külvän,
siiep ma punada poimin.»

Sine kasv pikka, sine kasv paksu,
sine kasv silmade tasane,
puna kasv polvekorgujelle.

15 Etsisin sirpi siita maalta.
En saand sirpi siita maalta —
läksin Narva sebä juure.

Sebä kuera augatie,
sebä naine nauratie:

20 «Siel tulle minu minijä,
astub ainu poja naine.»

Mina muistin, vastu kostin:
«Ei ole sinu minijä,
astu ei ainu poja naine.

25 Kas sinu poig on, eidekäne,
kas sinu poig on siegi miesi,
kes tieneb tinase sirbi,
valab ambaad vasesta,
lööb solme kanamunasse,
30 aganast sie kierdäb kööve,
viskab otsa taevaasse,
toise Jordani jogeje?»

Eite varsi vasta kostis:
«Küll minu poig on siegi miesi,
35 kes tieneb tinase sirbi,
valab ambaad vasesta,
lööb solme kanamunasse,

aganast sie kierdäb köüve,
viskab otsa taevaasse,
40 toise Jordani jogeje.»

Laulnud Miina Kempmann, 66 a. vana, Kuusalu kihelkonnas, Kolga vallas, Juminda külas 1911. a. Üles kirjutanud K. Viljak ja G. Vilberg (EUS VIII 2523 (118) ja 2061/3 (362)).

89. EHTED KATKI.

Järva-Jaani.

[1. Hans o-li armas poi-si-kene, Kaarelkallis vennakene.]

Hans oli armas poisikene,
Kaarel kallis vennakene,
tegi aga meile mängakese,
küla alla kiigekese,
5 õue alla õõtsulaua,
tänavasse tantsiringi.

Kes läks kiike kiikumaie,
õue alla õõtsumaie?
Ann oli agar neitsikene,
10 Ann läks kiike kiikemaie,
õue alla õõtsumaie,
tänavasse tantsimaie.

Katki läksid kaelakorrad,
puruks, paruks Anne pauad.

15 Ann läks sepa palveele:
«Sepakene, sellikene,
võta mu pauad paranda,
hõbehelmed õiendada!»

Seppa kuuleb, kostab vastu:
20 «Kui tuled sina minule,
minule, minu pojale.»

Ann oli agar neitsikene,
Anne kuuleb, kostab vasta:
«Ei tule mina sinule,

25 sinule, sinu pojale!
Süsisid olid sepa lapsed,
tahmased taguja lapsed,
sepp oli ise ilmamusta,
sepa naene seinamusta.»

Laulnud Kai Margut Järva-Jaani kihelkonnas, Kuksema vallas, Metstaguse külas 1909. a. Üles kirjutanud J. Välbe ja V. Rosenstrauch (EUS VI 1340 (61) ja 1677/8 (126)).

(Selle viisiga laulik laulis peamiselt jutustava sisuga laule.)

*

Ann oli armas neitsikene,
Poola poisi pruudikene,
Ann istus tuas tooli peal.
Tulid sinna pikad turupoisid,
5 tõstsid Anne laua peale —
katki läks Anne kaelaraha.

Ann läks Kuura sepale.
«Kuura sepp, mu kullake,
võtke mu paater parandada,
10 hõbehelmed õiendada,
kuldakida kinnitada!»

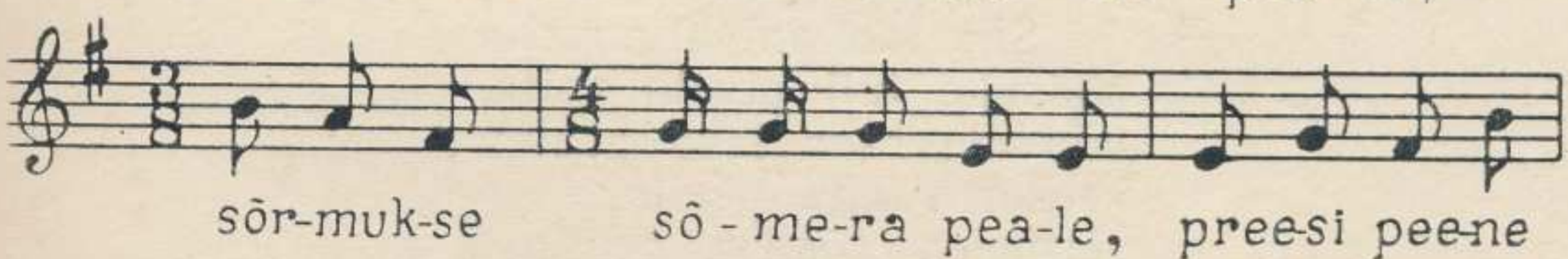
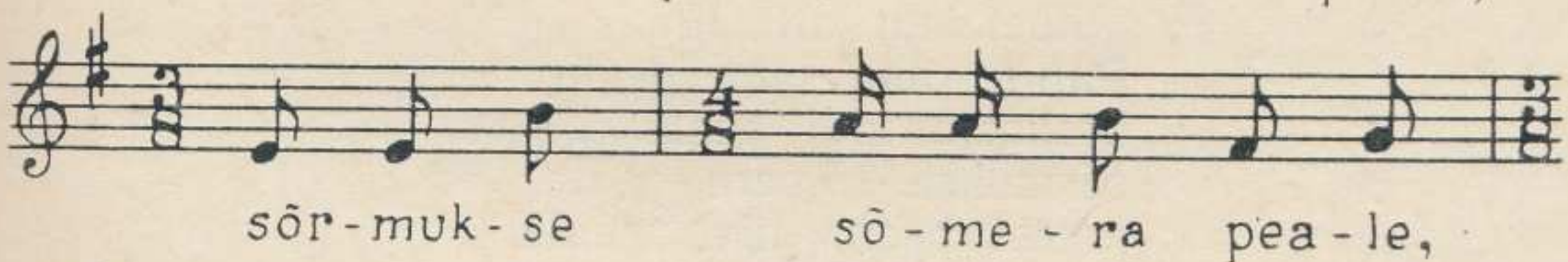
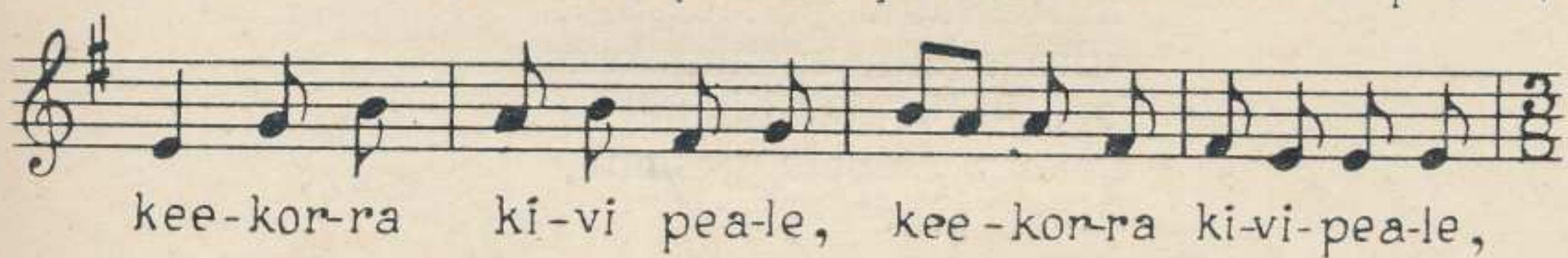
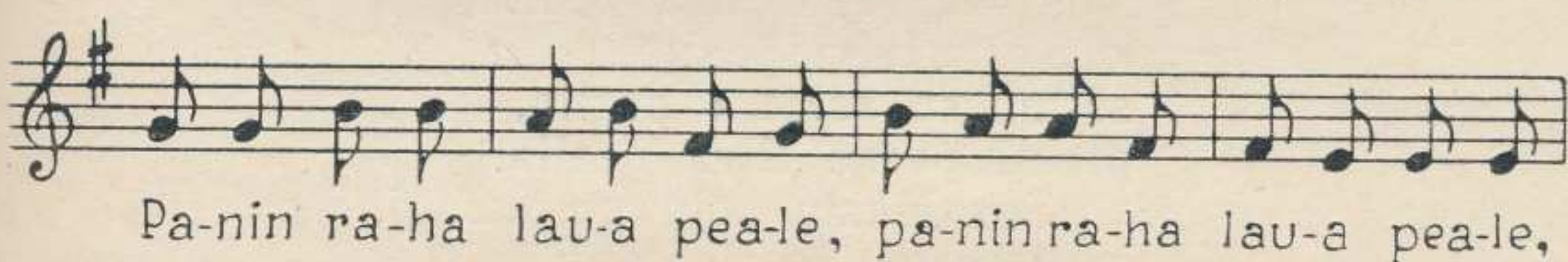
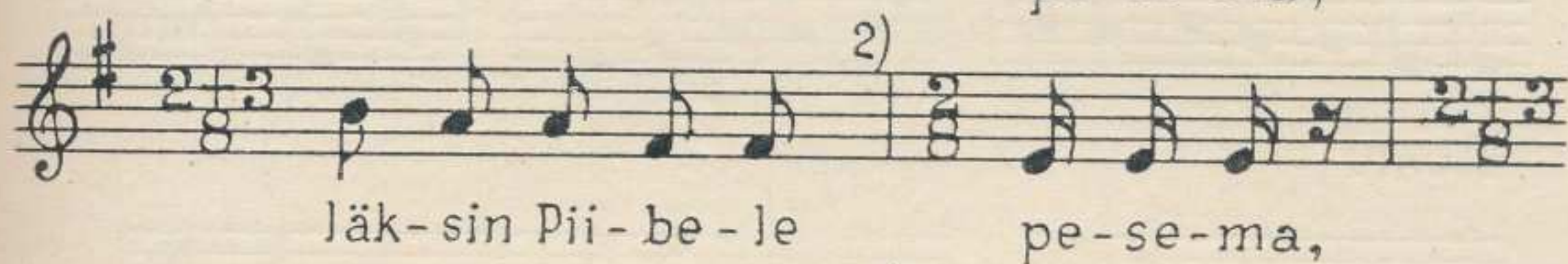
Sepp siis kuulis, kostis vasta:
«Ei mina pole helmesseppa,
ega mina pole paaterseppa,
15 ma olen selge rauasseppa.»

Ann läks Viru sepale.
«Viru sepp, mu vennakene,
võta mu paater parandada,
hõbehelmed õiendada,
20 kuldakida kinnitada!»

Sepp siis kuulis, kostis vasta:
«Ei ma ole helmesseppa,
ei ma ole paaterseppa,
ma olen selge rauasseppa.»

25 Ann hakkas seppa sõimama:
«Seppa, seppa söekotti,
sepa naene lõõtsanahka,
sepa pojad põllutõugud,
sepa tütreid tulitukid!»

Viisi esitanud Mari Sutt, 55 a. vana, Audru kihelkonnas, Võlla vallas, Soomra külas 1931. a. Üles kirjutanud H. Tampere (RKM II 57, 465 (6)). Sõnad kirja pannud J. Pill Audrus 1894. a. (E 13921/2 (26)).

lii - va pea - le, pree - si pee - ne lii - va pea - le.

1) var.

2) var.

3) var.

3) var.

4) var.

- Läksin Piibele pesema,
 Piibe pikale jõeale,
 Piibe alla allikalle.
 Panin raha laua peale,
 5 keekorra kivi peale,
 sõrmukse sõmera peale,
 preesi peene liiva peale.
 Siis tuli ani alta vetta,
 pääsuke tuli pealta vetta,
 10 viis mu raha laua pealta,
 keekorra kivi pealta,
 sõrmukse sõmera pealta,
 preesi peene liiva pealta.
 Siis läksin koju nuttessagi,
 15 nuttessagi, joostessagi:
 «Ema, ella memmekene,
 isa, kulla taadikene!
 Läksin Piibele pesema,
 Piibe pikale jõeale,
 20 Piibe alla allikalle.
 Panin raha laua peale,
 keekorra kivi peale,
 sõrmukse sõmera peale,
 preesi peene liiva peale.
 25 Siis tuli ani alta vetta,
 pääsuke tuli pealta vetta,
 viis mu raha laua pealta,
 keekorra kivi pealta,
 sõrmukse sõmera pealta,
 30 preesi peene liiva pealta.»

«Ära aga nuta, tütar noori,
las tuleb kaubamees külasse,
poepoiss tuleb ukse alla,
siis panen sõrmed sõrmustesse,
35 varvad vaskirõngastesse!»

Laulnud Liisu Rentel, 56 a. vana, Peetri kihelkonnas, Koigi val-
las, Keri külas 1912. a. Üles kirjutanud K. Viljak ja V. Rosenstrauch (EUS IX
932 (1) ja 1007/9 (93)).

92. EHETE RIISUJA.

Järvesuu.

Tul-lik-s ü-les, tul-li no ü-les hum-mo-gul-la,
tul-lik-s ü-les, tul-li no ü-les hum-mo-gul-la.

Tulli_{ks} üles, tuli no üles hummogulla,
varra_{ks} inne, varra jo inne valõgõta.

Näio_{ks}-kõista, näio- jäl-kõista, noorõkõista,
kallist ime kanakõista!

5 Näio_{ks} aita lätsi sis ehtimähe,
päälikohe päätimähe,
keere_{ks} tä uma kirstu mano,
astõ annivaka mano.

10 Sälgä_{ks} aie sis hüä hammõ,
keere pääle kitasnika;
panni_{ks} vööle, panni jo vööle suurõ vüü
kui Viro jo vikakaari;
panni_{ks} ette, panni tä ette pööripõllõ
kui ese aida ussi,

15 pääs'o_{ks} kui ese pääligo lävi,
sääntse põllõ ette panni;
sääntse_{ks} rāti, sääntse jo rāti päähä panni
kui pääso pääväkene,
kui targa' taiva tähekese';

20 panni rinda suurõ sõlõ,
lasi_{ks} kaala laja' lehe'.

Ime kündö küüsümähe,
maama_ks nōssi, maama sis nōssi nōudōmahe:
«Tütereni, armōrōni,
25 kohe_ks lääde, kohe jo lääde minemähe,
kabokōnō kaldomahe?»

Näio_ks lausi, näio jo lausi meelestäni,
uma meele poolōstani:
«Imekene_ks, helläkene,
30 maamakōnō, mar'akōnō!
Tulli_ks ma üles hummogulla,
varra inne valōgōta,
tulli_ks ma ussō sis kaemahe,
väl'la tsōōrilō morolō.
35 Muila_ks moro', muila moro' jo kõik pühidō',
vel'lo lastu' kõik laabido' —
meilä_ks meilä moro om pühkimäldä',
vel'lo lastu' laapimalda'.»

Ime_ks sis lausi meelestäni,
40 maama laus' meele poolōstani:
«Naka_ks pühkmä sa puutilla,
laapma Riia langassilla!»

Näio_ks lausi, näio jäl lausi meelestäni:
«Imekene, armukōnō,
45 saa-ai pühke', saa-ai mul pühke' puutilla,
laapi' Riia langassilla —
jääse_ks puru puutillō,
lasto Riia langassillō.»

Näio_ks sis imele üteli,
50 näio kaibas kandjallō:
«Lää õks luuda ma mäele,
kuldaluuda kuusistikko.»

Ime_ks jäl lausi meelestäni,
uma meele poolōstani:
55 «Tütereni õks armōrōni,
mino kallis kanakōnō,
panō_ks sa tuppō tuima rauda,
vüü ala vaiva väitsi!
Kui lääde_ks sa luuda mäele,
60 kulda luuda kuusistikko,
ago tulō_ks sis mano must miis,
must miis, pokan poiss!»

Sis lät's õks neio minemähe,
kabōkōnō kaldomahe.
65 Lōigas õks ossa, lōigas tōōsō,
kolmadat õks poolōkōsō —
kuuli sis suuhna sobina,
mōtsa ruuhna robina.

- Neio_ks sis mōtōl mōtussōst,
 70 süä jauhi jänessest.
 Tulli_ks sis mano must miis,
 must miis, pokan poiss,
 aie_ks tä rinda riis(ō)lōmma,
 ai kaala kaklōmma,
 75 riisi_ks tä rinnast ristikōrra',
 kaki kaalast kōik kaaladsō'.
 Neio haard ōks sis tupōst tuima ravva,
 vüü alt vaiva väidse,
 süüt'e ōks sis mehe süāmehe,
 80 las'k mehe lagipāähä.
 Mehe sattō_ks sis süä söödü pääle,
 jäivä' massa' maa pääle.
 Näio lät's ōks sis kodo ikkōh,
 kabokōnō kaaihtōh.
 85 Ime_ks lausi meelestäni,
 uma meele poolōstani:
 «Mille_ks olōt sa verestä viirnō',
 umast sarnasta sadano'?»
 Näio_ks sis ütēl uma oho,
 90 uma kaiho kaibōlli.
 Näiot naate_ks sis kutsma kohtohe,
 naate kaema kantorahe.
 Näiokōist ōks noorōkōist,
 kalōvuist kabokōist,
 95 kolm pante ōks sis kuskō kotikohe,
 säidse räime rätikohe
 kohtomeehte_ks kurgu vōida',
 lōigōridi lōōri vōida'.
 Näio sai ōks sis ōigus ülebi,
 100 ülem sai kohus korgōmb.
 Kohe_ks sis miis matōte,
 lag'akaab katōte?
 Suu ōks suegō sinet',
 maa veret' mardikit.
 105 Kohe_ks näio matōtigi,
 kardavanik katōtigi?
 Kinä_ks kerigo külele,
 ausa alōvo arvolō.
 Kiä_ks käve kääpälle,
 110 kiä liit' liivakollō?
 Ime_ks käve kääpälle,
 maama liit' liivakollō,
 linikene ōks leeväkott,
 valgōst rōivast vadsakott,
 115 tek'k ōks tä sōira sōgla suuru',

vadsa küdsi õks valli härä suuru'.
Imeks sis ik'k, kerik heläs,
maama kuuk', kupp kumas.

Laulnud Anne Vabarna, 70 a. vana, ühes kooriga Järvesuu
vallas, Tonja külas 1948. a. Üles kirjutanud A. Garšnek ja V. Pino (TMM
ja KKI 4, 433/40 (30)).

93. PÖLL PÖRMUNE.

Koeru.

Kuul - sin kü - las kii - gu - ta - va.
1) var.

Kuulsin külas kiigutama,
kiigelaudas lauletama.
Mina väilal kündemas,
härjad härmatand eessa,
5 sahad sauetset sülessa.
Mina kündees külasse,
vagu aades vainiulle,
musutan härjad murule,
kinnitan sahad kivisse,
10 viskan piitsa peenderasse,
ise läen aita ehtimaie,
kerstule kehitamaie.
Selga panen siidisärgi,
siidisärgi, niidisärgi,
15 kätte kroogitud käiksed.
Siis läen küla kiige alla.
Noored mehed, hellad vennad
lõivad kurni koppelisse,
ratast valget vainiulle,
20 lõivad põrmu põlle peale,
udu uue kuue peale,
sinisuitsu suka peale.
Mina nuttees kojuje.
Vastas eite, vastas taati,
25 vastas need vanad mõlemad:
«Mis sa nutad, tütar noori?»
«Käisin küla kiige all.

Noored mehed, hellad vennad
 lõivad kurni koppelisse,
 30 ratast valgeet vainiulle,
 lõivad põrmu põlle peale,
 udu uue kuue peale,
 sinisuitsu suka peale.»

«Ole vait, sa tütar noori!
 35 Las tuleb kaubamees külasse,
 poepoiss tuleb ukse ette,
 siis mina ostan uue põlle.»

Laulnud Miina Rohr, 72 a. vana, Peetri kihelkonnas, Esna vallas, Müüsleri külas 1911. a. Laul pärit sünnikohast Koeru kihelkonnast, Väinjärve vallast, Arukülast. Üles kirjutanud P. Penna ja V. Rosenstrauch (EÜS VIII 520 (165) ja 869/71 (533)).

94. PÖLL PÖRMUNE.

Paistu.

Kuu - lin kü - las ki - ge - ta - vat, kii - ke - le.

4. Võ - tin as - ke - lid a - ja - da, kii - ke - le.
 = 5, 13, 33, 34.

11. Ain sel - ga a - me li - na - se, kii - ke - le.
 = 21, 22, 26.

Kuulin külas kiigetavat,
 kiikele,
 küla hällis hällitavat.
 Võtin tetä tegemisi,
 võtin askelid ajada,
 5 joosin aita ma mäele,
 keset usta kellerisse,
 võtin valla vaka kaane,
 kitsivilta kirstu kaane.
 Võtin vakast valgemida,
 10 võtin kirstust kirivesi,

ain selga ame linase,
 pääle pihta peenikese.
 Ame kontseni kohisi,
 lina liike varbeeni.

- 15 Ümmer pani suure sõpa
 kui see pooli põdranahka;
 ette laiansi laia põlle
 kui see uusi aidausse;
 üle pani suure vöö
- 20 kui see vihma vikerkaari;
 jalga pani suka sulese,
 otsa pani kinga käbeda;
 rinda pani suure sõle
 kui see kuu taevaenna;
- 25 kaala heidin helmekõrra
 kui kõrra kanamuneja;
 sõrmi liidin sõrmusida
 kui neid tähta taevaenna.
- Siis läksin külla kiikumaie,
 30 küla hälli hällimaie.
- Uss oli täisi ulpakida,
 vald oli täisi vallatumaid,
 leive kullasta kunida,
 leive karrasta kasada.
- 35 Lei mul põrmu põlle peale,
 udu uue kuue peale.

Laulnud Ell Ilves, 57 a. vana, Türi kihelkonnas, Alliku vallas, Tännasilma külas 1908. a. Laul pärit sünnikohast Paistu kihelkonnast. Ules kirjutanud H. Siimer (EUS V 577 (19) ja 633/4 (65)).

95. KURIK KADUNUD.

Paistu.

Ann läks mer-re mōs - ke - mai-e, Ann läks mer-re

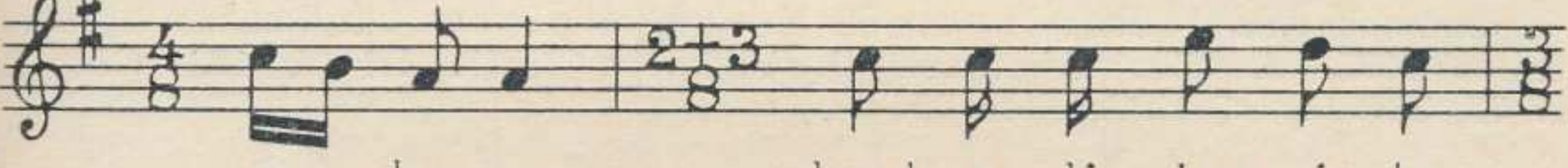
mōs-ke-mai-e, ku-rik o - li kul-di - ne

pe - on-na, ku-rik o - li kul-di - ne

 pe - on - na, vars o - li vaa - ba - tu

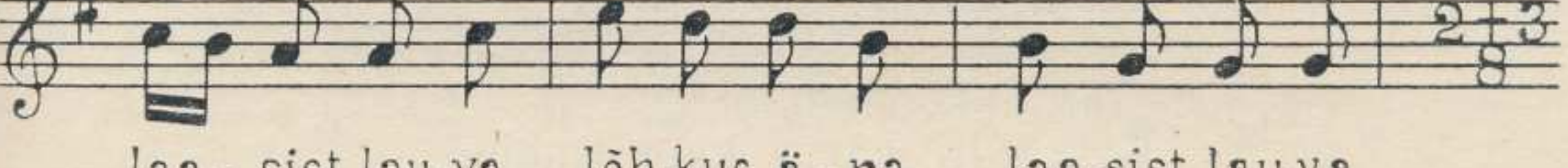

 jä - ren - na, vars o - li vaa - ba - tu

 jä - ren - na, laud o - li laa - sis - ta

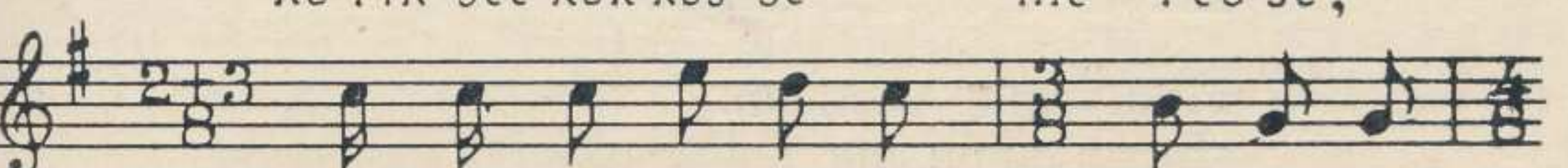

 e - hen - na, laud o - li laa - sis - ta

 e - hen - na. Tu - li tuul ja tõs - tis tor - mi,

 tu - li tuul ja tõs - tis tor - mi, lõh - kus ä - ra

 laa - sist lau - va, lõh - kus ä - ra laa - sist lau - va,

 ku - rik see kuk - kus - se me - res - se,

 ku - rik see kuk - kus - se me - res - se —

 siis te - ma vee - res vet - ta möö - da,

 kee - ru - tas ke - set me - re - da.

Ann läks merre mõskemaie,
 kurik oli kuldine peonna,
 vars oli vaabatu järenna,
 laud oli laasista ehenna.

5 Tuli tuul ja tõstis tormi,
 lõhkus ära laasist lauva,
 kurik see kukkusse meresse —
 siis tema veeres vetta mööda,
 keerutas keset mereda.

«Vana laul. Vanema laulsiva latse älli man.»

Laulnud Mall Paulson, 62 a. vana, Paistu kihelkonnas, Holstre vallas 1935. a. Üles kirjutanud R. Viidalepp (ERA III 7, 173 (15) ja II 78, 387 (3) < ERA, Fon. 456-d).

96. KARJA KAUPLEJAD.

Rõngu.

Aa-sin kar-ja kal-da al-la . õl-le, õl-le - le .

Aasin karja kalda alla,
 õlle, õllele,
 jõe äärde söödamaale.

Kes tulli karja kauplemaie?
 Vana mees vaskikübaraga,
 5 hõbeike õla pääla,
 kuldataski kaenlaessa.

Vanamees minult küsimaie:
 «Müi mul ära oma hoosta,
 kauple ära oma karja!»

10 Mina tarku talle kostsin,
 virku talle vastasin:

«Enne müün ma mütsi päästa,
 kauplen kaelasta helmekorra,
 enne kui müün ma isa hoosta,
 15 kauplen ära isa karja.»

Laulnud Linda Kurg Rõngu kihelkonnast, Aakre vallast, Pühaste külast 1909.—1910. a. Üles kirjutanud P. Kurg (EÜS VII 70 (26) ja 102/3 (26)).

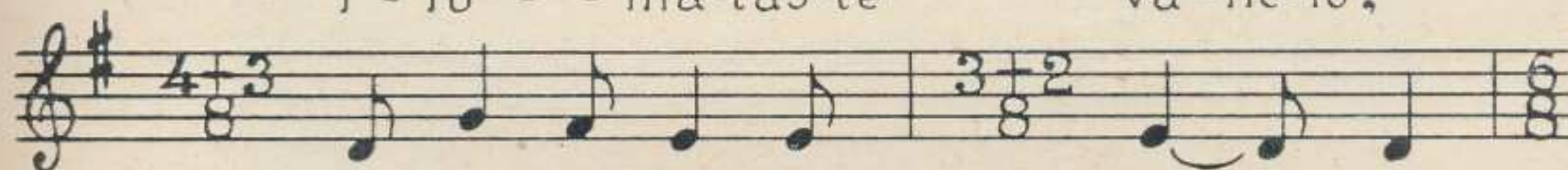
MM ♩ = 189

18. Ist - sin ma i - lu - - mä - e - le,

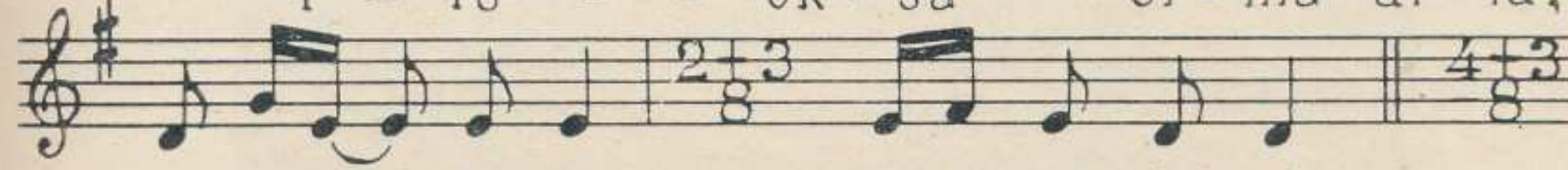
i - lu - - mä - täs - te va - he - lõ,

i - lu - puu kas - vis eel - - le,

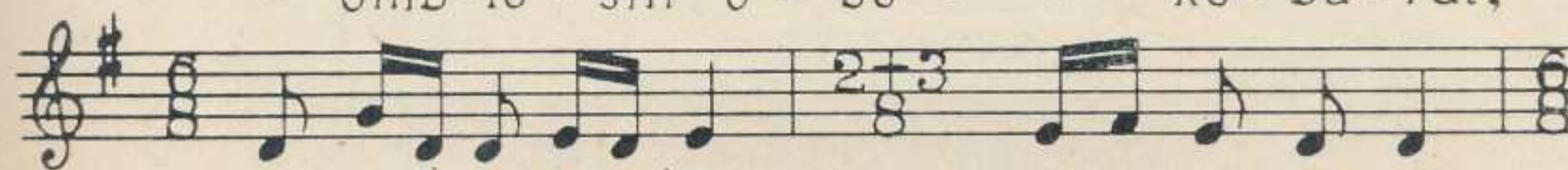
i - lu - - ok - sa õl - ma al - la,

i - lu - kas - kô kai - nõ - lus - sõ.

Õmb - lõ - sin õ - bõ - - kü - bä - rät,

pe - lu - ta - sin pei - u - sär - ki,

se - ni ka - dus ka - ri kar - jas - maal - ta.

11. Kes - kelt mem - me kiu - tu leh - ma.

37-38. O - ri a - ga ot - sib oo - lõ - tu - mast,

vae - nõ - - lap - si val - la - tu - mast.

Pulmalaul.

- Istsin ma ilumäele,
ilumätäste vahelõ,
ilupuu kasvis eelle,
iluoksa õlma alla,
5 ilukaskõ kainõlussõ.
Õmblõsin õbõkübärät,
pilutasin peiu särki.
Seni kadus kari karjasmaalta,
eest kadus isä obonõ,
10 vahelt vennä varsukene,
keskelt memme kiutu lehmä,
tagast taadi tarka ärgä.
Ma läksin koju joostessagi,
joostessagi, nuttessagi.
15 Eit tuli vasta värävässe,
taat tuli taga tanavasõ:
«Mis sa nutad, tüdär noori?»
«Mis ma nutan, eidekene.
Istsin ilumäele,
20 ilumätäste vahelõ,
ilupuu kasvis eele,
iluoksa õlma alla,
ilukaskõ kainõlussõ.
Õmblõsin õbõkübärät,
25 pilutasin peiu särki.
Seni kadus kari karjasmaalta,
eest kadus isä obonõ,
vahelt vennä varsukene,
keskelt memme kiutu lehmä.»
30 «Ärä sina nuta, tüdär noori!
Saadan orjad otsimaie,
vaesedlapsed vaatamaie,
levälapsed leidmä lehmi.»
«Ei, ei, ei, ei, eidekene,
35 ori ei otsi obosi,
levälaps ei levä lehmi —
ori aga otsib oolõtumast,

Kihnu laulik Liis Alas.

vaenõlapsi vallatumast —
ma lään isi otsimaie.»

40 Läksin suurõlõ mäele,
kõlistasin valjusida.
Eest tuli isä obonõ,
vahelt vennä varsukene,
keskelt memme kiutu lehmä,
45 tagant taadi tarka ärgä.

Laulnud Liis Alas, 79 a. vana, Kihnu kihelkonnas, Kihnu vallas, Lemsi külas 1929. a. Üles kirjutanud E. Oja ja E. Treu (ERA III 2, 73 (69) ja ERA II 17, 201/3 (135)).

98. HOBUSE OTSIMINE.

Paistu.

1-2. Kau-a ma käi-si kar-ja-na-gi, kau-a kar-ja oo-le pääle.

Kaua ma käisi karjanagi,
kaua karja oole pääle.

Mis ma karjasta kaoti
või ma ulgasta uneti?

5 Iist katte esä obune,
keskelt nänni kirjatilehma,
tagat velle tantsutäkkü.

Ai siis orja otsimaie,
ai siis nōrka nōudemaie.

10 Ori es lāā otsimaie,
nōrk es lāā nōudemaie —
ori eit usse magama,
nōrk eit nōmme külle pääle

15 Lātsi esi tillukene,
tillukene, ullukene,
vōti suitse, vōti pāitse,
suitse suuresta lävesta,
pāitse pärnapõõsaesta.

20 Kes mul vastu vői tulesse?
Tuli kuu kumekübara.

«Tere, kuu, kumekübara!

Kas sa näied mu obesta?»

«Näi küll, ei juhata.»

25 Lätsi siis jälle tüki teeda,
tüki teeda, marge maada.

Kes mul vastu või tulesse?

Tuli agu alta mōtsa.

«Tere, agu, alta mōtsa!

Kas sa näid mu obesta?»

30 «Küll ma näie, ei johata.»

Lätsi sis jälle tüki teeda,

tüki teeda, märke maada,

vassa valged liiva mööda.

Kes mul vastu siis tulesse?
 35 Tuli päev päältä mõtsa.
 «Tere, päev, päältä mõtsa!
 Kas sa näid mu obesta?»
 «Küll ma näi ja johata.
 Obu om saajun sõitamenna,
 40 Viru noorikid vedamen,
 Arju Anne kandamen.»
 «Kunnes olid, mu obene?»
 Obu sis keelel kõneli,
 obu meelel mõistatele:
 45 «Oh mu peris perenaine,
 levalõikja linnukene,
 ma es ole orassil,
 villa ei Viru nisuna,
 tantsi ei Narva taterinna,
 50 ma oli saajun sõitamenna,
 Viru noorikid vedamen ja
 Arju Anne kandamen.
 Oh mu peris perenaine,
 enne veas viinavaadi,
 55 enne tees teonädali,
 päästas kurja karjakorra,
 enne kui saajun sõitamenna,
 Viru noorikut vedamenna,
 Arju Anne kandamenna.»

Laulnud Ell Melts, 57 a. vana, Paistu kihelkonnas, Aidu vallas,
 Meltsa talus 1906. a. Ules kirjutanud J. Aavik ja J. Sakkeus (EUS III 225
 (9) ja 274/6 (15)).

99. HOBUSE OTSIMINE.

Sangaste.

Kav - va kä - ve ma kar - ja - ne,
 kav-va kar-ja oo-le pääl, kav-va oid-se

1) var.

1) var.

- Kavva käve ma karjan,
 kavva karja oole pääl,
 kavva oidse obesid,
 kavva valvse vaskaid,
 5 kavva tõbrast ma tõreli.
 Mis mul karjast kahju saie?
 Iist katte esä iiru,
 veerest katte velle ratsu.
 Karassi ma kannu otsa,
 10 vilistasi, tilistasi —
 iiru tul'! vasta irnuin,
 linalakka lennäten.
 «Kos sa kõndset, kõrvikene,
 pagesit, mu paadikene?
 15 Ulksed külä orassile,
 tandset külä tatrikule?»
 «Es ma ulgu orassile,
 es ma tandse tatrikule —
 käve näidesti kotun,
 20 mõrsjaide mõisain.
 Ame anti mi annale,
 linik anti mi lihile,
 kõrik anti mi kõhrile.»

Laulnud Ann Kiivit, 62 a. vana, Sangaste kihelkonnas, Sangaste vallas 1909. a. Üles kirjutanud A. Kiiss, A. Mõttus ja J. Sossi (EÜS VI 213 (104) ja 407 (102)).

100. HOBUNE VARASTATUD.

Karksi.

1. Olin mina väike meheke-ne, poole-aasten poi-si-ke,

vat luu-li vat luu-li, poole-aas-ten poi-si-ke.

Olin mina väike mehekene,
pooleaasten poisike,
vat luuli vat luuli,
pooleaasten poisike.

Mis mut teol tegem panti,
mis mul teol tetä anti?

5 Kivistikku kiskumaie,
kannustikku kakkumaie.

Kui ma obes valla võti,
esi eidi ma magame,
varas mees tuli varikust,
10 kuri mees tuli kuusikust,
varast minu til'lu täku,
til'lu täku, teoruna.

«Ära sina ike, Endrik-poiga!
Mul o kodun kolme ruuna:

15 üits o iiru, tõine airu,
kolmas kullakarvaline.»

Ules kirjutanud J. Kitzberg Karksi kihelkonnast, Pöõgle vallast 1877. aastal (EKS 4° 3, 215/6 (27)). Vt. ka Vana Kannel IV, lk. 402, nr. 680.

101. HOBUNE VARASTATUD.

Kambja.

1-2. O - li mi - na til' - le te - o pois - si,

o - li mi - na til' - le te - o - pois - si,

Olli mina til'le teopoissi,
 üüse pessi mõisa rehe,
 päivä künni mõõdumaa.

Panni mina obu süümä,
 5 suitse panni suu alla,
 päitse panni pää alla,
 jala kate kannu otsa.
 Kuri miis tulli kuusikust,
 varas miis tulli varistikust,
 10 varast minu il'le obu,
 il'le obu, til'le täku.

Lätsi mina kodu iketen.

Kes mulle vasta tulli?

Taat tanumin vasta tulli:

15 «Mes sa iket, Endrik-poig?»

«Mes ma ike, taadekene!

Panni mina obu süümä,
 suitse panni suu alla,
 päitse panni pää alla,
 20 jala kate kannu otsa.
 Kuri miis tulli kuusistikust,
 varast minu il'le obu,
 il'le obu, til'le täku.»

«Ärä ike, Endrik-poig!

25 Mul om kotun kolme ruuna:
 üits olli iiru, tõine alli,
 kolmas kullakarvaline.

Võta iiru, istus sälgä,
 kõrvil lase kõrval sõita,

30 mustal lase muidu joosta!»

Lätsi mina üle Rõngu silla —
 Rõngu silda raksatu,
 aluspalk sii praksatu.

Sääl mu küpär kergätü,
 35 sääl ma mursi mõõgaotsa,
 sääl mo kuldasõrmus kat'te,

sääl mina ot'se upakeli,
sääl mina käisi käpakeli.

40 Rõngu neiu minnu näivä,
Rõngu karjusse mu kaiva:
«Oles see meesi mulle saassi —
suvel saisas söömätä,
talvel tandsis kängätä!»

Laulnud Mihkel Käär, 51 a. vana, Kambja kihelkonnas, Kammeri
vallas 1908. a. Ules kirjutanud A. Kiiss ja E. Eisenschmidt (EÜS V 143 (29)
ja 29/31 (29)).

102. HÄRJAD MURTUD.

Kadrina.

Pü - ha - päev pük - sa - ta juu - a, es - mas - päev u - ni ma - ga - da.
tei - si - päev te - u - le minna Tu - li kub - jas kuus - i - kus - ta.
kil - ter ki - vi - rei - e pool - ta, junk - ur uue ai - da pool - ta.

Viisi nr. 23 laulis laulja kindlas $\frac{2}{4}$ -rütmis [orig. taktimõõt $\frac{2}{4}$], sellepärast ka
muudatused teksti silpide rõhutamises.

Pühapäev püksata juua,
esmaspäev uni magada,
teisipäev teule minna.

5 Tuli kubjas kuusikusta,
kilter kivireie poolta,
junkur uue aida poolta,
viht oli vitsu vöö vahela,
kimp oli keppa käessa.

10 Mõetis mulle suure tüki,
suure tüki sooda maada,
mätliku mäe alusta.

Mina künda, ei parata.

Lasin härjad lõuneella.

15 Tuli soosta suuri hunti,
karu kaasiku ninasta,
murdis minu musta härja,
kiskus minu kirju härja,
ära sõi sõge mõlemad.

20 Siis olid otsas ometigi,
siis olid otsas ometigi.

Läksin koju joosteessa,
joosteessa, nutteessa.

Eit oli vastas, taat oli vastas,
vastas need vanad mõlemad.

25 «Mis sina nutad, poega noori?»
«Miks ma ei nuta, eidekene,
või ei nuta, taadikene?

Pühapäev püksata juua,
esmaspäev uni magada,
30 teisipäev teule minna.

Tuli kubjas kuusikusta,
kilter kivireie poolta,
junkur uue aida poolta,
viht oli vitsu vöö vahela,
35 kimp oli keppa käessa.
Mõetis mulle suure tüki,
suure tüki sooda maada,
mätliku mäe alusta.

Mina künda, ei parata.
40 Lasin härjad lõuneella.

Tuli soosta suuri hunti,
karu kaasiku ninasta,
murdis minu musta härja,
kiskus minu kirju härja,
45 ära sõi sõge mõlemad.
Siis olid otsas ometigi.»

«Ole wait sina, poega noori!
Mul on kodu kolmi paari:
paneme küüdnud kündemaie,
50 laugud maad lahutamaie,
tõmmud maada tõstemaie.
Künna, küütu, kalla, lauku,
vea vagu, vana punane!»

Laulnud Mai Lepp, 68 a. vana, Kadrina kihelkonnas, Porkuni val-
las, Saksi külas 1913. a. Laulud Saksi mõisa väljal õppinud. Üles kirjutanud
K. Viljak ja V. Rosenstrauch (EÜS X 2517 (23) ja 2591/3 (69)).

103. HÄRJAD MURTUD.

Hargla.

Jum-mal sund-ku, jo e-da suu-re här-ra, jo e-da,

ai le-lu le, suu-re här-ra jo

kiä pan'd külmal, jo-e-da, kün-de-mä-he, jo-e-da.

ai le-lu le, kün-de-mä-he jo.

- Jummal sundku suure härra,
 kiä pan'd külmal kündemähe!
 Künni iks künni, kae külmeti.
 Sis tei tulda toomikule,
 5 peesüvarju pedästikku.
 Sis tuli kuri kuusistuste,
 mõtsapeni pedästikust,
 mur'd mul mustu mulla pääle,
 punakõrva kõrre pääle.
 10 Sis lätsi kodu ikenenne.
 Sis tuli vastu vana teeda,
 teeda multa küsitelle:
 «Mis sa ikõt, poiga-rotti?»
 Mina teedal kostaliku:
 15 «Ma tei tulda toomikuhe,
 peesüvarju pedästühe.
 Seni tuli kuri kuusistusta,
 mõtsapeni pedästüstä,
 mur'd mul musta mulla pääle,
 20 punakõrva kõrre pääle.»
 Teeda mulle kostaliku:
 «Olõ vaiki, poiga-rotti!
 Meie lehmäl kats poiga,
 mõlõmba härivasiga.»

Laulnud Peeter Põder, 72 a. vana, Hargla kihelkonnas, Mõniste vallas, Utra talus 1904. a. Üles kirjutanud J. Aavik (EUS I 782 (20) ja 761 (20)).

Parajalt.

M - mui - le, mui-le, ei - de-kä-ne,
mui-le, mui-le, ei - de-kä-ne, mui-le an-sid
muu - da töö-dä. mui-le an - sid muu - da töö-dä.

Kiigelaul.

Viisi iseärasuseks oli see, et enne laulu hakatust peeti esimest tooni (c) tükk aega kinni, nagu «häält võttes». Üksik laulis enne viisi eel, siis teised kordasid sedasama järele. Trioolid on trioolisarnased glissandod, mis rahvasuus väga moes nii viisikäikudes alla kui üles.

- Muile, muile, eidekäne,
muile ansid muida tüödä,
sulastelle suurda tüödä,
pereleni pellutüödä,
5 minijälle mittu tüödä,
mulle tüödä elbukasta:
mul ansid anie hoida,
lestijalgu lieridella,
varvasjalgu vahtiella,
10 kuldatiibu konnidella.
Ain mina anid arule,
kirjud kieridin kesale,
lehtejalga leppikusse,
varvasjalgu vainuella,
15 kuldatiivad koppelisse,
istusin maha mättä pääle,
akkasin tüöd tegemä,
kinnast kirjale panema,
luoma vüödä luogelista,
20 Viru viieristilista,
Harju kuuehargilista.
Tuli kotkas, kurja lindu,

tihane igetigedä,
 aas minu aned arulda,
 25 kirjud kieritäs kesalda,
 lehtejalad leppikusta,
 kuldatiivad koppelistä.
 Mina kuoje nuttaessa.
 Eite küsis ellidella,
 30 taati targula sanula:
 «Mes sina nuttad, tüttär nuori?»
 Mina varsi vasta kostin:
 «Miks ei nutta, ella eite,
 miks ei nutta, tarka taati!
 35 Muile, muile, eidekäne,
 muile ansid muida tüödä,
 sulastelle suurda tüödä,
 pereleni pellutüödä,
 minijälle mittu tüödä,
 40 mulle tüödä elbukasta:
 mul ansid anie hoida,
 lestijalgu lieridella,
 varvasjalgu vahtiella,
 kuldatiibu konnidella.
 45 Ajan ma anid arule,
 kirjud kieridin kesale,
 lehtejalga leppikusse,
 varvasjalga vainiulle,
 kuldatiivad koppelisse,
 50 istusin maha mättä pääle,
 akkasin tüöd tegemä,
 kinnast kirjale panema,
 luoma vüödä luogelista,
 Viru viieristilista,
 55 Harju kuuehargilista.
 Tuli kotkas, kurja lindu,
 tihane igetigedä,
 aas minu aned arulda,
 kirjud kieritäs kesalda,
 60 lehtejalad leppikusta,
 kuldatiivad koppelistä.»
 «Ole vaiti, tüttär nuori,
 küll aan orja otsimaie,
 vaeselapse vahtimaie!»
 65 «Ei, ei, ei, ei, eidekäne,
 ei orja anie otsi —
 orja otsib ounasida,
 vaenelapsi vaarikida.
 Ma lään ise otsimaie.»

70 Votsin alla alli ruuna,
 käe korva korvi ruuna,
 soitsin linnad, soitsin laaned,
 soitsin poigite pohised.
 Löin mina silmäd luodeelle,
 75 luodeelle, länneelle —
 siel oli kümme kündijädä,
 ühiksä äästijädä,
 viis oli vitsaleikajada,
 kaks oli karjapoisikasta.
 80 Küsisin mina kündijältä,
 ägäsin mina äästijältä,
 vieretelin vitsaleikajalta,
 kaibtelin karjatselta —
 ei sie kündijä konelend,
 85 ei sie äästijä ägänend,
 ei sie vitsaleikaja vieretänd,
 ei sie karjane kajanend.
 Votsin härjäd kündijältä,
 nua vitsaleikajalta,
 90 hobuse äästijältä,
 puole karja karjatselta —
 siis sie kündijä koneles
 ja sie äästijä ägänes,
 vitsaleikaja viereteli
 95 ja sie karjane kajanes:
 «Kui oled soitnud, neitsikäne,
 kui oled soitnud, soida vielgi,
 soida Muori moisaasse,
 vana Vaari vainiulle —
 100 sinnep su aned aeti,
 lehtejalad lennädeti,
 kuldatiivad konnideti.»
 Soitin Muori moisaasse,
 vana Vaari vainiulle,
 105 löin siis ohjad ounapuusse,
 päitsed päivärongaasse,
 ise tuppa vaatemaie.
 Tuoli mulle tuodanekse
 enese ane luista,
 110 patja piale pandanekse
 enese ane sulesta,
 süüä mulle tuodanekse
 enese ane lihada,
 juua mulle tuodanekse
 115 enese ane punada —

liiv oli alla ja vaht oli piala,
keskellä veri punane.

Viisin vahu vainuille,
puna pollupiendra piale.

120 Sellest kasvis suuri saari,
suuri saari, laia laani:
igäs tippus on tihane,
igäs oksas on orava,
igäs puus on puurilindu,
125 igäs latvas laululindu,
keskel metsä kirju lindu,
vahel metsä valge lindu.

«Uoda, uoda, linnukane,
las mina pühin püssikäse,
130 harin halja rauakase,
siis lasen oksasta orava,
[igäst tippusta tihase,]
igäst puusta puurilinnu,
igäst latvast laululinnu,
135 keskel metsä kirju linnu,
alt metsä valge linnu!»

Laulnud Maria Esken, 55 a. vana, Jamburi maakonnas, Simititsa asunduses 1905. a. Laul pärit lauliku sünnikohast Kuusalu kihelkonnast, Kolga vallast, Kiiu-Aabla külast. Üles kirjutanud P. Penna ja K. Luud (EUS II 722 (2) ja 491/6 (2)). Vt. ka Vana Kannel III, lk. 79/81, nr. 56—57.

105. HANED KADUNUD.

Karksi.

MM ♩ = 180

fa#ⁱ Mui-le an-ti muu-da töö-da, su-las-te-le
suur-ta töö-da, mul-le an-ti al-ba töö-da,
mul-le an-ti al-ba tööd: a-ni oi-da,
ka-na kait-sa, a-ni oi-da, ka-na kait-sa.

MM ♩ = 240

Ai manii a-ni ve-si-le, ka-na kul-la-

-kop-pe-les-se. Tul-li tuu-li mui-alt maalta,

pik-kenpõh-jasta põ-rudi, ai ta mu a-ni

ve-sil-ta, ka-na kul-la - kop-pe-les-ta.

Mi-na ko-du kur-val mee-lel, kur-val mee-lel, lei-na-kee-lel:

„Oh mu el-de en-ne-ke-ne, me-si-ma-gus memmekene,

tii mul päi-ne pät-si-ke-ne, ka-te-kui-ne ka-ku-ke-ne,

ma lää a-ni ot-si-mai-e, ma lää a-ni ot-si-mai-e!”

Lät-si ma sis tü-ki tee-da, tü-ki teeda, margamaada,

li-pu lii-vasta mä-ge-da, vas-sa lii-va

val-ge-et-ta. Va-la-di mi-na, va-la-di:

kes mul vastu vôi tu-les-se vôi mul vastu

vee-re-nes-se, vôi mul vas-tu vee-re-nes.

Vastu tul-li küm-me kün-da-je-ta, sa-da saadu-roo-ki-jet.

Mi-na nei-le terve-ei-da, terve-ei-da, ar-me-ei-da:

„Ka te näi-te mei-e a-ni?”—„Ei o-le nän-nu tei-e a-ni.

Mian-des ol-liv tei-e a-ni, mian-des ol-li tei-e a-ni?”

Nei lo li kul-da kuk-ku-ren-na, õ-bet neil pää

la-e-na.” — „Ei o-le kuu-lu e-ga nän-nu,

ei o-le kuu-lu e-ga nän-nu.” Lät-si jäl-le

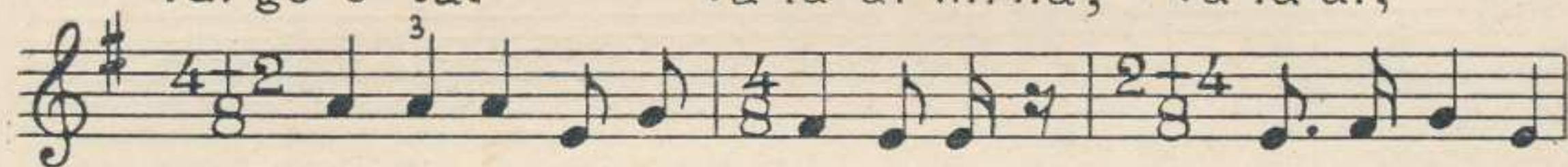
tü-ki tee-da, tü-ki tee-da, mar-ga ma-da,

li - pu lii-vas-ta mä-ge-da, vas-sa lii-va

val-ge-e-ta. Va-la-di mi-na, va-la-di,

va-la-di mi-na, va-la-di: kesmulvastu

või tu - les - se või mul vas-tu vee-re - nes?

Vas-tu tul-li meeste ul-ka, meeste ul-ka, poiste pol-ku.

Mi-na nei-le ter-ve-ei-da, ter-ve-ei-da, ar-me-ei-da:

„Ka-te näi-te mei-e a-ni?” „Miandes oli tei-e a-ni?”

Neil ol-li kul-da kuk-ku-ren-na, õ-bet neil pää-

-la-en-na.” — „Ei o-le kuu-lu e-ga nännu.

ei o-le kuu-lu e-ga nän—.” Lät-si jäl-le

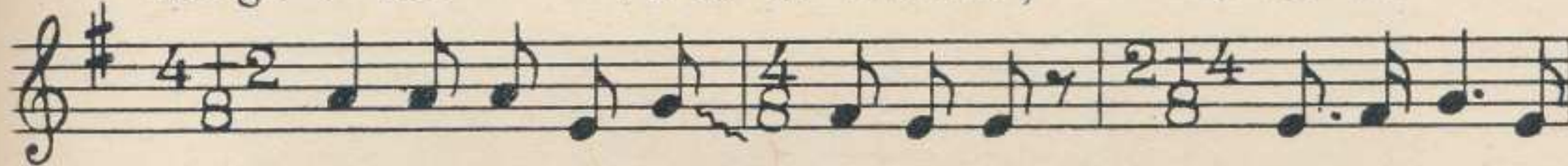
tü - ki tee-da, tü - ki tee-da, mar-ga maada,

li - pu lii-vas-ta mä-ge-da, vassa lii-va

val-ge-e-ta. Va-la-di mi-na, va-la-di

va-la-di mi-na, va-la-di: kesmulvastu

või tu - les - se, või mul vas-tu vee-re-nes-se?

Vas-tu tu-li ne-li neit-si-kes-ta, kolm o - li nuur-ta

noori-ku-ta. Mi-na nei-le ter-ve-ei-da, ter-ve-ei-da,

ar-me-ei-da: „Ka te näi-te mei-e a-ni?“—„Miantes oli

tei-e a-ni?“—„Neil ol-li kul-da kuk-ku-ren-na,

õ-bet neil pää - la-en-na.”— „Nii ol-liv Mõõlu

mõi-se - en - na. Min-ge sin-na, saa-de kät-te!”

Muile anti muuda tööda,
sulastele suurta tööda,
mulle anti alba tööda:
ani oida, kana kaitsa.

5 Ai ma nii ani vesile,
kana kullakoppelesse.

Tulli tuuli muialt maalta,
pikken põhjasta pörudi,
ai ta mu ani vesilta,
10 kana kullakoppelesta.

Mina kodu kurval meelel,
kurval meelel, leinakeelel:
«Oh mu elde ennekenene,
mesimagus memmekene,
15 tii mul päine pätsikene,
katekuine kakukene,
ma lää ani otsimaie!»

Lätsi ma sis tüki teeda,
tüki teeda, marga maada,
20 lipu liivasta mägeda,
vassa liiva valgeetta.

Valadi mina, valadi:
kes mul vastu vōi tulesse
vōi mul vastu veerenesse?
25 Vastu tulli kümme kündajeta,
sada saadurookijet.

Mina neile terveeida,
terveeida, armeeida:
«Ka te näite meie ani?»
30 «Ei ole nännu teie ani.
Miandes olliv teie ani?»
«Neil oli kulda kukkureнна,
ōbet neil päälaena.»

«Ei ole kuulu ega nännu.»
35 Lätsi jälle tüki teeda,
tüki teeda, marga maada,
lipu liivasta mägeda,
vassa liiva valgeeta.

Valadi mina, valadi:
40 kes mul vastu vōi tulesse
vōi mul vastu veerenes?
Vastu tulli meeste ulka,
meeste ulka, poiste polku.

Mina neile terveeida,
45 terveeida, armeeida:
«Ka te näite meie ani?»
«Miandes olli teie ani?»

Karksi laulik Kadri Kukk.

«Neil olli kulda kukkureнна,
õbet neil päälaenna.»

50 «Ei ole kuulu ega nännu.»

Lätsi jälle tüki tiida,
tüki tiida, marga maada,
lipu liivasta mägeda,
vassa liiva valgeeta.

- 55 Valadi mina, valadi:
kes mul vastu või tulesse
või mul vastu veerenesse?
Vastu tuli neli neitsikesta,
kolm oli nuurta noorikuta.
- 60 Mina neile terveeida,
terveeida, armeeida:
«Ka te näite meie ani?»
«Miantes olli teie ani?»
«Neil olli kulda kukkureнна,
65 õbet neil päälaena.»
«Nii olliv Mõõlu mõiseenna.
Minge sinna, saade kätte.»

Laulnud Kadri Kukk, 66 a. vana, Abja rajoonis, Lilli külanõukogus, Aniste külas [- Karksi kihelkonnas] 1960. a. Helilindistanud R. Praakli, dešifreerinud S. Saretok (RKM, Mgn. II 394 f).

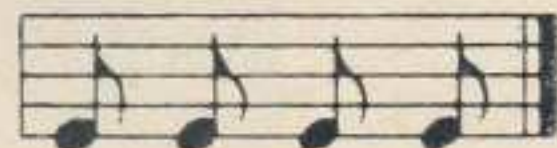
106. NÕIUTUD KARI.

Kadrina.

1-2. E - lak-sin mi-na, hel-lad vennad, e-lak-sin e - ne-se tea-da.

1) var.

- Elaksin mina, hellad vennad,
elaksin enese teada,
teeksin tööda teiste teada —
ei lase küla elada,
5 küla algijad asuda,
küla nõiad tehja tööda.
Need tõid soolad meie õue,
magedad meie majaje,
kandsid kakud karjamaale.
- 10 Hakkasid soolad sulama,
magedad maha vajuma,
siis hakkas kari kaduma,
sead küll siiakad surema,
lehmad matsakad magama,
15 härjad hallid äpardama.

Mina kuulin, jälle kostin,
 varsti vastaje kõnelin:
 «Oh teie küla kadedad,
 oma otsa suured nõiad,
 20 viige soolad meie õuest,
 magedad meie majasta,
 viige soolad vainiulle,
 kandke kakud karjamaale,
 magedad maha vajuti!»
 25 Siis sai kari kasvemaie,
 sead said suured sirgumaie,
 härjad hallid ammumaie,
 lehmad laugud lüpsemaie.
 Oi minu häida härgasida,
 30 punasida pullisida,
 läksid möirates murule,
 karates kaevukünale!
 Läksid metsast puida tooma,
 panin palju puida peale,
 35 tuhat sülda tõrte puida,
 sada sülda sangaleppa —
 veel enam härjad vedasid.

Laulnud Peeter Tiitsmann, 81 a. vana, Väike-Maarja kihelkonnas,
 Porkuni vallas, Aburi külas 1910. a. Laulud õppinud sünnikohas Kadrina
 kihelkonnas. Üles kirjutanud P. Penna ja V. Rosenstrauch (EÜS VII 2167
 (37) ja 1892/3 (83)).

107. UPPUNUD VEND.

Haljala.

1-2. [0 - li mul kol-me ven-na-kes-ta, o - li mul kol-me
 ven - na - kes - ta,] kol-mi kui u - a -
 - i - va-da, kol-mi kui u - a - i - va-da.

6. Kol-man-da ka-la jä-re-le,

kol-man-da ka-la jä-re-le.

Mul oli kolme vennikesta,
kolme kui uaivada,
kaks kui ernekaunakesta.

Panin mina venna karjamaale,
5 teise venna marjamaale,
kolmande kala järele.

Vend tuli kua karjamaalta,
teine vend tuli marjamaalta,
ei tulnud kala järelta.

10 Panin sole soudemaie,
lehe laia lendamaie.
Solgi soudas tükki tiäda,
tükki tiäda, palju maada.
Tuli vastu päeva nuari.

15 Teretelin päeva nuari:
«Tere, päeva, nuari miäsi!
Nägid minu vennikesta
viä päälta viäremasta,
joe päälta joudemasta?»

20 «Ei mina näinud, ega räägi.»
Läksin kua kurva miäle,
kurva miäle, leina kiäle.
Ei old vendada koduna,
ei oues uaivada.

25 Panin sole soudamaie,
lehe laia lendamaie:
«Soua, solgi, lenna, lehti!»
Solgi soudas tükki tiäda,
tükki tiäda, palju maada.

30 Tuli vastu kuu nuari.

Teretelin kuu nuari:
«Tere, kuu, nuari miäsi!
Nägid minu vennikesta
viä päälta viäremasta,
35 joe päälta joudemasta?»

«Ei mina näinud, ega räägi.»
Läksin kua kurva miäle,

kurva miäle, leina kiäle.
 Ei old vendada koduna,
 40 [ei] oues uaivada.
 Panin sole soudamaie,
 lehe laia lendamaie:
 «Soua, solgi, lenna, lehti!»
 Solgi soudas tükki tiäda,
 45 tükki tiäda, palju maada.
 Tuli vastu tähte nuari.
 Teretelin tähte nuari:
 «Tere, tähte, nuari miäsi!
 Nägid minu vennikesta
 50 viä päältä viäremasta,
 joe päältä joudemasta?»
 «Küll mina nägin, küll mina räägin:
 vesi vottis vennikese,
 vesi vottis, kallas kautas,
 55 meri ullu uputeli.»

Laulnud Mari Kaskmann, 56 a. vana, Haljala kihelkonnas, Varangu vallas, Rutja külas 1913. a. Üles kirjutanud K. Viljak (EUS X 1434/5 (10)). Sõnad üles kirjutanud J. Mark Eeva Bachblumilt, 82 a. vana, samast külast 1912. a. (SKS, Mark nr. 2).

108. LAEVAHUKK.

Pöide.

Mõis-ta, mõis-ta, mu õ - e - ke - ne,
 mõis-ta mi - nu mõis-ta - tu - sed,
 ar - va mi - nu ar - va - mi - sed!

Mõista, mõista, mu õekene,
 mõista minu mõistatused,
 arva minu arvamised!
 Mis seal mäela tehtaneksa,
 5 Kura kuuskede komule,

Viru haavade vilussa,
Tartu tammede tagaje?

Mis mul sest aga, sössekene,
mis mul sest aga mõistatele!

10 Laeva mäel aga tehtaneksa,
Kura kuuskede komule,
Viru haavade vilussa,
Tartu tammede tagaje.

Sada saagi saagimassa,
15 kümme kervest raiumassa,
üheksa hõoveldajat.

Said nad laeva valmiekksa,
valmiekksa, valgedeksa,
aasid siis laeva meresse,
20 tõukasid tõrvaku vedeje.

Panid siis vanad sõudemaie,
vanad sõudsid, laev ei jõudnud;
siis panid noored sõudemaie,
noored sõudsid, laeva jõudis.

25 Tuli tuul ja tõusis torm,
lõi seda kuuti kummuliste.
Siis läksid mehed meresse.

Neiud jähid nutma nina peale,
naised nasva otsa peale,
30 igaüks hoigas omatega,
kaibas oma kaasakesta.

Kus oli vesi viinud venna,
laine laki läigitanud?

Vesi viind venna Venemaale,
35 tuul oli puhunud Poolamaale,
sadu oli saatnud Saksamaale.
Seal neid sõda sunnitakse,
väe hulka värvitakse,
tulekirge topitakse.

Laulnud Miina Aer Põide kihelkonnas, Uuemõisa vallas, Ardla
külas 1909. a. Üles kirjutanud F. ja A. Paulmeister (EUS VI 608 (35) ja
682 (49)).

[Seal räi-mes ris-ti oo-le-tas, seal
 räi-mes ris-ti oo-le-tas ja kiisk tal pea-le
 kir-ju-tas ja kiisk tal pea-le kir-ju-tas.]
 Kel-le see i-hu, mis siin hin-gab,
 kel-le see i-hu, mis siin hin-gab? See on Pi-si-mä-e
 Jurna i-hu, see on Pi-si-mä-e Jurna i-hu.]

*

Oi-oi, oi-oi, Oldi Aadu,
 vähikene Välja Aadu,
 pisikene Pihla Pärti!

Oldi Oad see ostis laeva,
 5 Pihla Pärt see palkas paadi,
 Välja Jaen see laenas luubi,
 Pisiksema Jaen pani purjud peale —
 nad tahtsid korra Soome sõita,
 Soomest halba soola tooma,
 10 Aabust halva hinna eest.

Soand nemad varad valmis pannud,
 kõik omad komsud kogunud,
 hakkasid mehed siis minema,
 Lubjaahu lautrist laskema.
 15 Läksid kohe Kõinastud,

kaudu tungeri tubada,
kaudu maiori majada.

Sõnni Pärdi süda hüppas,
kunni rannakoppel paistis.

20 Saanud need kased kadunud,
koppel kohe kaugel jäänud,
Kõinastust said Kõrgelaidu —
seal võtsid viimised viinanapsud,
ihu õnneks õlletööbid —

25 siis hakkasid mehed minema,
laia latsi laskema.

Tuli siis tuul ja tõstis tormi,
hakkas laeva vantsutama,
laevatekki tantsutama,

30 mastid murdis maani katki,
piidad löi ta pillapalla.

Siis said mehed meresse,
emalapsed laenettesse.

Tulid kalad tunnistama:

35 «Kelle ihu, mis siin hingab,
kelle keha, mis siin kiigub?»

Haug tuli hauda kaevama,
koha tuli kerstu tegema,
räimes risti hõõveldama,

40 kiiss peale kirjutama,
luts see lugu lugema.

Sest said mehed meresse,
emalapsed laenetella.

(Rahvaluule laul uuemast minevikust, aastat peale 50 tagasi tõestisündinud
lou põhjusel.)

Viisi kirjutanud A. Kamp Põide kihelkonnast 1937. a. (ERA I 5, 784
(2)). Teksti kirja pannud J. Prooses Põide kihelkonnas 1901. a. (E 41455/7
(11)).

ПЕСНИ О ПОВСЕДНЕВНОМ ТРУДЕ И БЫТЕ.

76. Разорение Риги. К ночи навстречу шедшим по дороге девушкам попался Сулевипоэг, спросил, куда они идут. Девушки ответили, что идут разорять Ригу (Таллин, Пыльтсамаа, Вынну).

77. Молодец из заповедной рощи. Девушки тихо шли мимо, но все-таки слышали собаки, вышел молодец и пригласил на ночлег. Но девушки сказали, что они торопятся.

78—79. Спасение вожжей. По дороге вожжи зацепились за яблоню. Не пришел на помощь ни батрак месяца, ни сын солнца, самому певцу («я») пришлось освободить вожжи.

80—81. Лошадь из сена. Парень («я») хотел отправиться в город (на свадьбу), но отец не дал лошади, мать не дала новый кафтан, брат — медный уздечки. Парень пошел на сенокос и сделал лошадь из сена. (Следуют различные описания поездки.)

82. Убивший оленя. Парень («я») посеял в долине ячмень, на горе овес. Пришел олень и поел зерно. Парень убил оленя — взял его за рога и ударил оземь. Из рогов дал кузнецу сделать лошадь и седло. Когда ехал по дороге на этой лошади, все девушки удивлялись.

83. Застреливший тетерева. Молодой человек («я») в воскресное утро стрелял тетеревов (казарок и уток), так что весь лес был полон перьев и крови. Пришли городские господа, удивились, и подумали, что здесь была война.

84—86. Чудной дом. Покинутый ребенок («я») построил дом на ягодном стебельке (построил баньку из дубовых стружек). Проезжавшие мимо господа думали, что это город или церковь.

87. Изготовление гуслей. Из сига хребта, щучьих зубов и челюстей лосося сделали гусли. Играть на них сумел только брат певца. Гусли играли так, будто плакала девушка, которой приходится уходить из отцовского дома в дом мужа.

88. Чудодей. Девушка («я») попросила у брата земли, чтобы посеять «синего» и «красного». За серпом она пошла к кузнецу в Нарву. Жена кузнеца улыбнулась и назвала ее своей

невесткой. Девушка сказала, что она не невестка кузнечихи, и спросила: ее сын тот ли человек, который может сделать серп из свинца, завязать узлом куриное яйцо, свить из мякины веревку и забросить один конец на небо, другой — в реку Иордан. Женщина сказала, что ее сын сумеет всё это сделать.

89—90. Украшения разбиты. У Анне при качании на качелях (или во время шалостей) разбились украшения. Она пошла к кузнецу, чтобы их починить, но тот сказал, что исправит, если она выйдет замуж за его сына. Девушка отказалась, потому что в семье кузнеца все закоптелые.

91. Украшения пропали. Девушка («я») пошла умыться на реку Пийбе, положила украшения на камни. Прилетели птицы, унесли украшения. Девушка с плачем побежала домой и рассказала о несчастье родителям. Они утешили ее и обещали купить новые украшения у торговца.

92. Попытка отнять украшения. Девушка пошла в лес за метлами. Вышел черный человек, хотел отнять у нее украшения. Девушка убила его ножом и в суде была оправдана. Человека зарыли в болоте среди змей.

93—94. Фартук в пыли. Девушка («я») прихорашивалась, чтобы идти на качели. На выгоне парни играли в городки и запылили фартук девушки. Она с плачем пошла домой и рассказала родителям о своей беде. Родители обещали купить новый фартук у торговца.

95. Валек пропал. Анн пошла на берег моря стирать белье. Налетел ветер, унес стеклянную стиральную доску, золотой валеk упал в море.

96. Покупатель скота. Девушка («я») пасла стадо. Пришел старик покупать стадо. Девушка ответила, что скорее продаст шапочку с головы и бусы с шеи, чем отцовское стадо.

97. Стадо пропало. Девушка («я») сидела на горе и шила шляпу. Тем временем потерялось стадо. Девушка с плачем пошла домой, рассказала родителям о несчастье. Они обещали послать раба на поиски. Но девушка пошла сама, побрякала на горе уздечкой. И вот пришла отцовская лошадь, жеребенок брата, корова матери.

98—99. Поиски лошади. Девушка («я») потеряла лошадь из стада, пошла искать. (Навстречу попались месяц и вечерняя заря, но не сказали, где лошадь. Солнце сказало, что лошадь занята в свадебной поездке.). Девушка побрякала уздечкой. Пришла лошадь и сказала, что она была не в хлебах, а на свадьбе. Лучше бы отработала неделю на барщине и отвезла винный обоз, чем быть в свадебной поездке.

100—101. Лошадь украдена. Маленький барщинник («я») выпряг лошадь из плуга и прилег отдохнуть. Пришел вор и увел лошадь. Дома родители утешают, что у них еще три лошади.

102—103. Волы загрызены. Мальчишка-барщинник («я») в обеденное время отпустил волов на отдых. Пришел волк, загрыз волов. Мальчик с плачем пошел домой. Родители утешили его, что у них есть еще целых три пары волов.

104—105. Гуси пропали. Девушке («я») дали пасти гусей. Налетел ураган (орел), разогнал гусей. Девушка с плачем пошла домой. Родители обещали послать раба на поиски, но девушка пошла сама. Она узнала от пахарей, что гуси загнаны на мызу Моори (Мыылу). Там девушке принесли стул из гусиных костей, положили на него подушку из гусиных перьев, дали поесть гусяного мяса.

106. Заколдованное стадо. Колдуны принесли на двор соль. Когда соль стала таять, перестало везти со стадом. Я велел унести соль, и стадо опять стало расти. Быки с ревом шли на траву и прыгали к корыту у колодца. Я пошел в лес за дровами, принес вязанку в тысячу сажений.

107. Утонувший брат. У девушки («я») было три брата. Два брата вернулись с работы домой, третий брат не вернулся с рыбной ловли. Девушка пошла его искать, спросила у солнца и месяца, но они ничего не знали. Звезда видела, как вода взяла брата.

108—109. Гибель корабля. На горе строили корабль. Когда он был готов, спустили его в море (поехали в Финляндию за солью). Налетел ветер, опрокинул корабль, люди потонули. Щука вырыла для них могилу, судак приготовил гробы. Женщины и девушки остались на берегу плакать.